

יודעו, געדענקט די רדיפות אויף אייערע פרידער אין דייטשלאנד

Oplata pocztowa niszczona ryczaitem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 30 גראשען

דיינע 20 זייטען

נייער פאקסבלאט

№ 800 | Łódź, Piątek, 29 grudnia 1933 r. | עלפסער יאהרגאנג | לאדז, פרייטאג י"א שבט תרצ"ד | № 800

A dres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71. מעל. 21, פערמירקאווער 21, מעל. 224-71. — 224-71.

M. Przygórski קירזשנער-אטעדיר
פערליץ-אויסארבייטונגען
פיהרט אויס
אלערליי פֿינאנציעלע און רעזעלע אויספירונג
פֿעטריקאווער 37, טעל. 176-34

ביליג און גוט!
די זייט 32 יאהר עקזיסטירענדיג
האנטא-ביכער-פאפריק פון **מאשענבערג**
פֿעטריקאווער 45
"KSIĘGA" 45
עספֿעקטלעכע סאָרן יאהר 1934 די בעסטע פּובליקאציע-ביכער
אין גרויסען אויסוואהל צו פאבריקס-פרייען.
25% ביליגער 25%

דאס ארטאדאקסישע גימנאזיום
"בית-אולפנא"
פֿעטריקאווער 111, טעל. 176-46
אין מודיע, צו אויפ'ן 2טן העלפ-יאהר ווערען אנגענומען
קלעסעסן. פאר די שולער, וועלכע זענען נישט סאָרירט
למודים, זענען איינגעפירטע ספעציאלע אווענ-סאָרסען פאר
אלע יודישע למודים פון עברי ביז תלמוד.
די עקזאמענעס הויבען זיך אָן דעם 16טן סעפטעמבער 1934 ג' פ' בא
כ"ט שבט. די קאנצעלאריע איז אָפֿען אין די זייט פון סעפטעמבער 1
וונטאָג, דינסטאָג און דאָנערשטאָג פון 10 ביז 1 פֿאַרמיטאָג.
די דירעקציע און די פֿערוואַלטונג.

צום קארנאוואל!
די לעצטע שיק-מאדעלען
עספֿעקטלעכע
A. Ogórek
ŁÓDŹ, ZAWADZKA 11.

טוריסטעז-רייזעס
אריז-ישראל
די טוריסטעז-אָפּטעילונג ביי דער
ציון-ארגאניזאציע אָרדענט אין
עקסקורסיעס
ייז-אריז-ישראל
(גרוסענדייט און אינדיוידועלע)
די רייזע קומט פֿאַר דורך קאָנסטאַנצין מיט
גרויסען פּאָליטישען דאָמפער, פֿאַלאַנא
די גאָנצע טעקע אויספֿירונג:
דעם 8 און 22 יאָנואַר
1934 פֿעברואַר
1934 מערץ
עלוב דעם, האָט די פֿאַרשטעלונגסעסען פֿאַר-
נעמען פֿיר צענט, דערפֿאַר די מעראַנטער-הויפט
פֿערוואַלטן זיך מערדען בעזעממענט.
אונטערשטע און אינפֿערמאָנען אין ציונים-
מישען ביראָ, שוועדישע 29.

אכטונג
אכטונג
פרייזער-מייסטער!
דערמיט מאַכען מיר בעקאנט צו
פֿרייזער-געשעפטס-איהאָפער אין לאָדז.
אָן זונטאָג, דעם 31 גרוזשען ה. י.
אין אַמסליך ערלויבט צו אַרבייטען אין
עסענען די געשעפטען
פון 1 א זייגער מיטאג
בין 6 א זייגער אונט
די פֿערוואַלטונג פון פֿרייזער-צער
אין לאָדז, וואַרשע 4.

מול טוב
א האַרציגען מול טוב ווינשען מיר אונזער חשובן
מיטגליד און חבר
אברהם וואלף קליינבוים און פֿון
צו דער בר-מצוה-פֿייערונג פון זייער ליבען זוהן
וואָס איז פֿאַרגעקומען שבת, פ' וינש, און מיר ווינשען
זי צו דערלעבען פון איהם טייל נחת און פֿרויד.
דער סאָמיטעט און די מתפללים
פון דער חברה, משמרים פֿולגענע 31
1669

דאנקונג!
דערמיט דאָנק איך דעם ה' ד"ר מאַגליניצקי
פֿאַר צוריקשטעלען דאָס געזונד פון מיין טייער קינד, וואָס
איז שווער קראַנק געווען. איך שפּענדל לטובת דעם בית-החולים,
זענענער 40 - 5 זל. לטובת דעם יתומים-הויז העלענבעק -
5 זל. און לטובת דער קון פֿאַר אַרמע קינדער ביי דער שולע
ריבנא - 15 זל. דאָס געלד איז אַפּגענומען ביי מיר
יהושע סליעסון, לאַגעוויצקא 2.
6987

ואל נאמי לאדז וויסען
אז דעם גרעסטען אויסוואהל פון
מעבעל
— ווי —
שלאפצימער,
עסצימער,
גאבינעטעז
זי איך ענצעלנע געגענטשענע בעקומט מען נאָר
ביי דער איבעראל בעוואוסטער פֿירמע
ת. לאזניק
לאדז, גראנסקא 44, טעל. 162-56.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט און געשלעכטס-
קראַנקהייטען
פֿעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8-1 מיטאָג און פון 6-9 אָנאָט
וונטאָג פון 10-1 כּעסאָג.
אַלע אַרצט אָנאָליזען.
פֿאַר אַרבייטסלאָזע לעמשיצ-פֿרייזן

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַל פֿאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָ-
קראַנקהייטען
וואַוינאָט יעצט פֿעטריקאווער 145
טעל. 128-02
נעמט אָן פון 9-10 פֿרייט, 4-8 אָנאָט.

אירעז, נאז און האלדז
הליניק
מיט בעמען פון
Z. Rakowski
פֿעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעמט אָן שטענדיגע קראַנקע נאָז-
אָפּטראַציע א. ו. א. ו. ווי אויך אַמבולאַ-
סאָרישעס פון 11-2 און פון 5-8 אָנאָט.

הרב ר' זעליג ראזענשטיין
וואָס האָט געוואוינט פֿילנאָצנא 4, האָט
זיין בית-דין-שטוב נאָוואַמיסעקא 19
2-טער הויף, לינקס, 2-טער שטאָק, וו. 55
דורכגאנג אויך דורך פֿולנאָצנא 6,
ערלעדיגט צו יעדער צייט צו אַלע אַרצט
רעזישע אָנגעלענענדיגטען.
6939

וויכטיג פאר דער
לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאַכען מיר בעקאנט, אז
אין ערשטענס געווארען דאָס
אמבולאנס-ארייז
ביים
פֿעטריקאווער 8, טעל. 153-99
וואו מ'וועט ערטיילט מעדיצינישע
הילף אויפ'ן אָרט פון 9 פֿרייט ביז 7 אָנאָ.
שיקט אַרױס דאָקטאָרען, ספּעציאַליסטען
מיט ווינשען אַהײם
ווי אויך לעבנטישע הילף
נעמען אָן דער אַמבולאַנס און אויסער
דער אַמבולאַנס פֿאַר אַ מינוטליכן אָנגעקאָל
נעמען אויך אָן געבורטען און אַלע
אַרצט אָנגעלייזען, מינימאַלע אָפּטאַ-
די פֿערוואַלטונג.
נעמט אָן פון 9-10 פֿרייט, 4-8 אָנאָט.

30% ביליגער ווי איבעראל
בעקומט איהר אלערליי הערן און דאמען-שטאמען
צום הערסט און ווינטער-סעזאָן
אויף אנציגער און פאלטענס
די לעצטע ניוהייטען, נאָר ביי דער פֿירמע
M. TAZBIR
לאדז, פֿעטריקאווער 23
טעל. 226-39 — פֿראַנק, 11 שטאָק.
קומט און איבערצייגט אײַך!
הויפט: 30% **לעטילל!**

!! האנדעלס-ביכער !!
ווער עס פיהרט, צאהלט א 1/2 %
אומזאץ-שטייער.
דאס בעוואוסטע פּובליקאציע-פֿירמא
פון **ס. פראווערמאז**
לאדז, פֿעטריקאווער 17, טעל. 242-27
ערשטער הויף, רעכטס
מיהוט ביכער פֿאַר 15 פֿירמעס. ערשטקלאַסיגע רעפּע-
רענציען, בוכהאַלטעריע שטייער-בערעטונגען, די צייט
צום שטעמלען ביכער אין קורץ, קומט און איבערצייגט אײַך
אין פֿאַרמאָגט אומזיסט.

מיר דריקען אויס אונזער ח' מיטגליד
הערש ראזענצווייג
דעם טיפּטען מיטגעפיהל צוליב'ן טויט פון
זיין אונטערזעצליכע סאָלדאָט
געלע-יוטע נ"ו
זיט געטרייסט!
די פֿערוואַלטונג פון שניידער-צער
פֿאַר דער שטאָק לאָדז
אין לאָדז, פֿעטריקאווער 20
7025

א גרזיסע סילוועסטער-נאכט

Café „IDEAL“
dawn. „Atlantic“
Piotrkowska 48, tel. 162-11

אָרענט אין
זונטאָג
דעם 31-טען דעצעמבער
מיט אַ פערשידענאָרטענען פראָגראַם, מיט'ן קאָנטיל פון די בעסטע רעזעקטן. אַ ים פון איבערשאַפונגען. טעניץ ביזן דערפרי. ביליגער און רייך-פערזענלעכע בופעס

א הארציגע מול-טוב ווינשען מיר אונזער ליבע ניכטע הענדלע און משה העסמאן צו דער תנאים פון זייער זון שלמה מיט רבקה פרייס און דעם יונגען סאָר ווינשען מיר פיל גליק. חיים ראזענבלום פריי און טאכטער

אכטונג, עלעגאנטע דאמע!
נאָך אַ נויטליכען רעמאָנט און פערברעסערונג פון מיין דאמע-סאַלאָן א.ס.
„STANISŁAW“
12 זשעלאנא 12
1-טער שט. 13
חשב איך אַנאָשערט און פון אַנשטאַל דעם פרויער-פראגמער ח' CZESŁAW, בערלין און די פּרעסע: „Kazimierz“, Przejazd 14; „Stanisław“, 6-go Sierpnia 7 ניריגע פרייזען!
סאַלדע פערזענלעכע
STANISŁAW מיט אַכטונג

שפארעז געלד
וורקליכע רעזערווע סחורה צו די ביליגסטע פרייזען
לאָס זיך נור ביי דער פירמע
„בארדווייז“
לאָדן, נאָואַמיעסקא 30 טעל. 210-58
וועלכע איז די איינציגע
ביליגע און רעזערווע קוועלע פון גוטע קיידעש-ווייז
פון די געמיינע פאָרשטער, אונגאַרוויינען, ווי איך אלע סאָרען ליקער, פראנפערס און מעהר.

בעקאנטמאכונג
דערמיט מיר איך בעקאנט דער געהערטער קונדשאַפּט, אַז מיין ערשטעסלאַסיגער הער-שניידער-אַטעלייר איז איבערגעטראָגען פון שרודמיעסמא 23, אויף פערטריכאווער 101
איך עמפּעלע מיר אויך וויי טער דער ג' קונדשאַפּט מיט פּונקט-ליכער און רעזערווע בעהאַנדלונג, אונגעגלייכע פרייזען!
טוב אַכטונג
NATAN BRAWMAN

GABINET ŚWIATŁOLECZNICZY
Lampa Kwarцова i Solux
Gdańska 31a
Ceny lecznicze

Rutynowany buchalter-bilansista
na posadzie, ma kilka wolnych godzin.
Organizują księgowość, sporządza bilanse.
Pierwszorz. referencje. Dzwonić tel. 214-51.

וויכטיג פאר א חברה
דער אַ ביט-תפילה פונעםגעבען אַ לאָקאַל צו דעווענען שבת אַזאַ אַ ביליגען פרייז, פּלאַץ וואָלנאַשטשי (נייע שטאַט) 6 חדר, מורה ווה, מעקלערס געוואונען.

לעהרעריי
גוטע פּעדאַגאָגין
ערטילט אונטערזיכט פאר דערוואַקסענע, אין פּוילישע, יידישע, און דייטשע שפראכן צו ביליגע פרייזען
לאָסמאָ, בושעווינער 15.

Przeprowadzki
magazynowanie, ekspedycje oraz codzienny przewóz towarów Łódź—Warszawa
załatwia Łódzko—Warszawskie Towarzystwo Transportowe
Dobroczyków 9/11 (Juliusza) tel. 206-90. 9196

קונסט-אַרטיסטישע שטאפּעריי
מ'פּאַרשט לעבעדיגע דעקאָרציעס, פּערזענלעכע און גאָלד-דריקען, קעגנשטויב-פּערשטאַמפּט נישט צו דערקענען צו ווערן ביליגע פרייזען
ח' אַרנאַטקא, ראָדן 12 נאָר יודקא 3
און וואָלנאַשטשי
די שרייבט היינט אויפ-נאָכערט דורך בערלינגער סאַכטענער, אויסגעווי, פון היסטאָריש-פּאַטאַנאָ

וויכטיג פאר דאמען
נאָר 2 זאָ, ווערען פאר 2 איבערגע-מאַכט די עלטסטע היימען
אויף גאָנץ ניי און אויך נייט היימען צו יעדענס
די אַרדעס
„TOLA“
23 Żawadzka 23
11 wejście parter.

לעכער
צו וועט און הענט-שקעס ווערן געמאַכט שרודמיעסמא 8.

מאניא ווייסבערג שמחה קריגער פערלאפט
לאָדן, אין דעצעמבער 1933.

אונזער געהערטען ברודער-ווען ח' שמחה קריגער צו זיין פערלאפונג מיט פּרל. מאניא ווייסבערג גראַטולירען מיר און ווינשען פיל גליק הערש קריגער, שמואל מאַרקעוויטש און פּרל, אשר קריגער און פּרל.

צו דער פערלאפונג פון אונזער ליבע שוועסטער-טאכטער פּרל. מאניא ווייסבערג מיט ח' שמחה קריגער ווינשען מיר אַ הערליכען מול-טוב, זאָל אייער לעבענס-וועג מיט רויען בעצירט זיין.
פנחס קויפּמאַן, פּרל און ווען.

Z intencji żaręczyn naszego ukochanego brata i szwagra p. Sewka z p. Manią Wajsberżanką życzymy wiele szczęścia i różowej przyszłości.
Beniek i Nadzia Krygier, Leon Lam z Żoną.

מול-טוב! צו דער פערלאפונג פון אונזערע ווערען פריינד פּרל. מאניא ווייסבערג מיט ח' שמחה קריגער ווינשען מיר אַ הערליכען מול-טוב, און אַ גליקליכע צוקונפּט.
חיים קויפּמאַן און פּרל, ליעזער קויפּמאַן און פּרל.

Z okazji żaręczyn p. Mani Wajsberżanki z p. Sewkiem Krygierem życzą wiele szczęścia i różowej przyszłości.
Abram Rzeziński.

Z intencji żaręczyn przyjaciela mego p. Sewka Krygiera z p. Manią Wajsberżanką składam serdeczne życzenia.
Felix Knobel.

אונזער געהערטען חבר **שמחה קריגער מאניא ווייסבערג** צו זיין פערלאפונג מיט פּרל. גראַטולירט און ווינשט אַ הארציגען מול-טוב, די פערוואַרטונג פון אַרבעט, ספּאַרט-געזעלש, פּאַרלייט אין לאָדן.

כירורגישער קאַפינעט
Dr. med.
J. Szreiber
נעמט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אָפּעראַציעס, אַפּאַרטורעס, היילט ווערענע א.ס.ח, נעמט און 2 ביי 3 און 7 ביי 8,30 און לעמטשניצע-פרייזען.

TOLA DZIADEK HENIEK SZAFIR ZARĘCZENI.
Łódź, w grudniu 1933 r.

Z intencji żaręczyn naszego brata i szwagra p. HEŃKA SZAFIRA z panną TOLĄ DZIADKÓWNĄ życzymy dużo szczęścia i świetnej przyszłości. szwagier Zygmunt Wajsand z Żoną.

Z intencji żaręczyn naszego brata i szwagra p. HEŃKA SZAFIRA z panną TOLĄ DZIADKÓWNĄ składamy najserdeczniejsze życzenia szwagier Jozek Abzac z Żoną.

מול-טוב! א הארציגען מול-טוב איך, ליבע קינדער **העניעק און טאלא** צו אייערע תנאים ווינשען מורכ'י שאפיר אין פּרל.

Z intencji żaręczyn ukochanego brata mego p. HEŃKA SZAFIRA z panną TOLĄ DZIADKÓWNĄ życzę wiele szczęścia i różowej przyszłości. brat Leon Szafir.

מול-טוב! א הערליכען מול-טוב ווינשען מיר אונזערע ג' פריינד און שטף ח' מאיר און ביילה דזשאדעק צו דער פערלאפונג פון זייער ליבע טאכטער פּרל. טאלא

העניעק שאפיר און דעם יונגען פאָר ווינשען מיר אַ גליקליכע צוקונפּט. יחמ'אל מונק און פּרל.

צו דער חתונה פון אונזער ליבע פריינד פּרל. ס'י'מ'ע מיט ח' יהודה טראהבע ווינשען מיר זי אַ גליקליך צוזאַמענלעבען אַזאַמליע פערדער, דאָרף לאָנדאָ.

Z intencji żaręczyn naszej miłej kuzynki p. Róży Frydmanówny z p. Bernardem Świderem życzymy wiele szczęścia i świetnej przyszłości. B-cia Frydman.

נאָרד, בייזשטעריי און לאמבארד-וויטעם צאָלעט די העכסטע פרייזען **איזידאר פילאדא** פיעטריקאווער 7.

TOLA DZIADEK HENIEK SZAFIR ZARĘCZENI.
Łódź, w grudniu 1933 r.

מול-טוב! א הערליכען מול-טוב ווינשען מיר אונזער ליבע טאכטער פּרל. טאלא צו אייערע תנאים מיט ח' העניעק שאפיר זאָל אייער נייער לעבענס-וועג מיט רויען בעצירט זיין.
עלעטערן: מאיר און ביילה דזשאדעק

Z intencji żaręczyn ukochanej siostry i szwagierki naszej p. TOLI z panem HEŃKIEM SZAFIREM składamy najserdeczniejsze życzenia. Szymon i Sara Dziadek

Z intencji żaręczyn siostry naszej p. TOLI z panem HEŃKIEM SZAFIREM życzymy im różowej przyszłości Siostra Andzia bracia Moniek, Jakób i Łajb Dziadek.

מול-טוב! א הארציגען מול-טוב און פיל גליק ווינשען מיר אונזער ליבע שוועסטער-טאכטער פּרל. טאלא דזשאדעק צו אייער פערלאפונג מיט ח' העניעק שאפיר זאָל אייער נייער לעבענס-וועג מיט גוטען בעצירט זיין. אָנקעל: מורכ'י און פּעסא פילדער

צו דער פערלאפונג פון מיין ליבע שוועסטער מינקה האדעס מיט ח' אברהם יצחק גרינפארט ווינש איך פיל גליק אסתר האדעס.

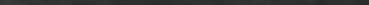
צו דער פערלאפונג פון פּרל. געניא פּינקעלשטיין מיט ח' יאנאווסקי ווינשען מיר זי אַ הערליכען מול-טוב און אַ גליקליכע צוקונפּט. מ. קאָטשקע און קאַמיליע 6977

Z intencji żaręczyn ukochanej siostry i ciotki naszej p. Edzi Hechtówny z p. Monkiem Lewensztajnem życzymy wiele szczęścia i świetnej przyszłości. Rodzina Hecht i S. Stopnicki. 9969

ביליגער ווי איבעראל
שעבער און רעזעלער
וואָס, פאַרשט און פּונקט אַן שטיליכע מיטלען אַלערליי אַנצוגע, פאַלמאַס, קליידער, סוועטערס און וועש
די יודישע כעמישע וועשעריי און פאַרבעריי „עריקא“
2 מלינאַרסקא 2 (ביים רעג בושעווינער).
פון 4 זאָ, אַ ווינטער-פאַלמאַס, פון 1.50 זאָ, אַ קלייד, פון 80 גר. ביי 1.20 אַ סוועטער, 15 גר. אַ קאַלנער, פון 50 גר. אַנאַליצירעמער, ס'ווערט געפאַרבעט אַלערליי דאַמען-און הערען-נאַרדעראַפּען.

Gimnazjum Męskie Prywatna Szkoła Powszechna
z prawami gimnazjów państwowych
Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi
POMORSKA 46/48, telefon 106-64.
עס ווערען אָנגענומען נייע שילער, אין דער פּאַלעסטרע און דער שווער-לימוד 15 זאָ, אַ חורש, די קאַנצעלאַריע איז אַפּען מאָנטאָג, מיטוואָך און דאַנערשטאָג פון 10 ביי 12. פון 4-טען סטעסען וועט די קאַנצעלאַריע זיין טעטיג יעדען טאָג (אויסער שבת) פון 9 ביי 1.

מאלטאנו'ס עקספאזע אויף דער נעכטיגער סעסיע

וועלט-קאנפערענץ פון רעליגיעזען יידענטום

אונטערהאנדלונגען פון „מזרחי" מיט דער „אגודה" וועגן ארץ-ישראל-אויפבוי

ענערגישע שטעלונג פון פראנקרייך געגען דער דייטשער בעוואפנונג

פאריז, 28. (ספ. טעל.) דער פראנצויזישער ישיבוער מיניסטער-ראט האט בעשלאסן איבער-צושיקען דעם פראנצויזישן אמבאסאדאר אין בער-לין, ער זאל איבערגעבען פראנקרייכס שטעלונג צו דער דייטשער בעוואפנונג.

פריערדיג האט ער קלערט, אז פראנק-רייך איז דעצידירט זיך ענטגענעצושטעלען מיט אלע מיטלען דער דייטשער בעוואפנונג.

צום סוף האט שטאטן געזאגט: פראנקרייך איז גרייט צו געבען פאזיטיווע ענטוואפנונגס-פארשלאגען. פראנקרייך וועט קאנען פערזענליך-כען מיט דער גרעסטער אהריות די דייטשע מא-

יירושלים, 28. (יט"א טעלעגראפיש) „מזרחי" פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט דער „אגודה" צו רופען א געמיינזאמע וועלט-קאנסע-רענץ פון רעליגיעזען יודענטום וועגן ארץ-ישראל-אויפבוי.

טראנישער זעלבסטמארד

פון צוויי אנטלאפענע יודישע סטודענטען פון דייטשלאנד

פראג, 28. (יט"א טעלעגראפיש) דאז-ע-נען בענאנען זעלבסטמארד צוויי יודישע פליכט-פון דייטשלאנד, די געוועזענע סטודענטען דיבא-טאן און סומבאטסקי, דיבאטאטסקי האט לעצטענס געארבעט ביי שלאסעריי אין סומבאטסקי אלס בעקער-געוועלדען.

מלוכה-סובווענצע פאר יודישע בילדונגס-אנשטאלטען אין דער טשעכאסלאוואקיי

פראג (יט"א) דאס טשעכאסלאוואקישע ביל-דונגס-מיניסטעריום האט אנטוויקלט פאר פערזענלעכע יודישע בילדונגס-אינסטיטוציעס 70,000 קראנען.

א שרעהדיכער שטורם אין אינדיע 250 מענשען זענען אומגעקומען

פאריז, 28. (ספ. טעל.) פון באמביי איז מען מודיע וועגן א שרעק-ליכען ציקלאן, וואס האט פערוויסט די געגענד פארמאט.

צוזאמענפאהר פון פערמעגליכע קאלכאזניקעס

אין סטאלינדארפער יודישען ראיאן

מאסקווע (י. ט. א.) דער אויסגעוועהנ-ליכסטער צוזאמענפאהר, וואס עס איז ווען עס איז צושטאנד געקומען אונטער דער ראטען-מאכט וועט אפגעהאלטען ווערן דעם 31-טען דעצעמבער ה.י. אין סטאלינדארף, דעם אומינסטראמירטן צענטר פון דעם יודישען נאציאנאלן סטאלינדארפער-רא-יין, עס וועט נעמליך פארקומען „א צוזאמענפאהר פון קאלכאזנער פערמעגליכקייט". אנטוויקלטען אין צוזאמענפאר וועלען בלויז די סאמע פערמעגליכסטע קאלכאזניקעס פון די בעסטע און פארטגעשריטענע קאלכאזען אין ראיאן, שלאסער פון די אונטערנע-מונגען אין ראיאן און קולטור-טאגער, דער צוועק פון

פאליציי-אויטא בעפאלען פון יודישע יונגעלייט

בעפרייט יודישע משפחות אויפן וועג צו דער גרעניץ
יירושלים, 28. (יט"א טעלעגראפיש) די פאליציי האט ארעסטירט עטליכע יודישע משפחות פון בוכארא און אפגאניסטאן אויף וועלכע ס'איז דא א חשד, אז זיי זענען אונלעגאל אריין-געקומען קיין ארץ-ישראל.

בעת די פאליציי האט די יודען געפיהרט ס'איז נאך וואס ארויס פון דרוק אג'אניסטערסאנט בוך פון דעם יונגען יודישען פובליציסט פאליציי-שטרייט.

געטהע און די פוילישע יודען

אין דעם בוך ווערט צום 1-טען מאל אין דער יוד. שפראך בכלל אויפ'ן סך פון נייע און נאך אומגעקאנטע מא-טעריאלען פלויסט און מיט א גרויסער בקיאות ארומגע-רעדט אין א ליכטער און פאפולערער פארם דער שיכוח פונעם גרעסטען דייטשען דיכטער געטע צו יודען בכלל און צו פוילישע יודען בפרט.

פרייז פון בוך 1.50 זל. פאר די ליינער פון „נייעס פאליטיקאליסט" א הנהגה-פרייז 1 זל. שוין מיט פארשט.

געבען נאכנאמע ווערט נישט געשיקט.

דירעקט פאר בעשעלונגען און נעלד-איבערזעצונגען:
Leon Streit, Stanisławów, Łosina-Wola 117/II.
אדער ארמיניסטערציע פון „נייעס פאליטיקאליסט".

Dr. med. J. PIK
Al. Kościuszki 27 tel. 175-50
נערווען-קראנקהייטען.
ספעציאליסט פון נערווען-קראנקהייטען
און סעקסועל-נערווען לידען.
עמפאנגנס-שעה'ן פון 7-5 נאכט.

פארמאפיער'ס
צו שפיל-מאשינען
בעקומט מען ביליג אין דער מעכא-
נישע שלאסעריי
J. REDER
11/13 ריטמאפאד (רוג זאכאדניג)
DR. MED.

FAMILIER
אינערליכע און מינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 62
נעמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכט.
און פון 6.30 ביז 7.30 ביטאג

כעמיש-פאסטעריאלאגישער
לאבאראטאריום
מ. ש. א. ז.
לאדז, פעטריקאווער 37
טעל. 230-85

פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע
אנאלאזיען פון אויגן, בלוט, פלעגמע, א.א.

וויכטיג קראוואטען
פאר-
סוחרים!!!
אין דער בעוועסטער פראצעדורע פון
הערשקאוויטש, ווערען אנגענו-
מען ראנאטען, פערשידענע שריי-
פער און האנד-בינדעס צו זעהר ביל-
ליגע פרייזען. קומט איבערצייגט אייך.
הערשקאוויטש
דער וואלפארסקא 31

געוועזן איז אנהייב
Primeros
PREZERWATY WY
אין די גארטנטיש פארן געזונט

שבעלער אויסהייל פון
פאטענטען
אין דעגיסטיר-הארטען
פאר דעם יאהר 1934
אין בירא
ב. מאז,
פערמיקאווער 10

Dr. I. Gajst
med.
האט זיך איבערגעצויגען אויף
זגערישער 40
טעל. 119-45
נעמט אן פון 10 ביז 11 און פון 6-5 א.נ.

י. צווייליר
11-נארמאליטאט
טעל. 153-35
זיין אויך פיערריי ראמקען
עווער-קאנסענס און
לעסטען צו טשעכען.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעמט אן די דרוסעריי פון
„נייעס פאליטיקאליסט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה, אויסגעפערטיגט
אין סטאלינדארפער אדער שטייט.

אראבישע פארטיי = פעהרעהעלטנישעז. - אראבישע פראפאגאנדע
איז אויסלאנד אוי אנטי = יודישער באיקאט אין א"י

אין צווייטן שטעטל אומגעפארהן זענען דאס
מאל געווען ואסן שפערליך: אומגעפארהן זענען א
יידישער פאפסעט מיט רעזעס פארען. דאס אקאדעמ
און דעסער בתן ביסטריצקי; אומגעפארהן האט מען
האט זענען: ארץ-ישראל, אים ארץ ישראל
און דאס עס וועט זיין מלחמה ארץ-ישראל און די
אלע פארטייטער, די ארגאניזאציע פון די
הומאניטעטערען האבען וך גישט געזאגט, אז עס
איז אומזיסט דאס רעזעס ווענען, אים און מלחמה
אומגעפארהן. זענען דאס אומגעפארהן און דאס

דיטשלאנד פאלט אלץ ביידע זעך און נידעריקער. גישט לאנג — און די וועלען בלייבען ליגען אין דעם רעדעוואואר פון די געפאלענע און פערשטעטע פלעקער, און וועלכע סיגער קיין נישט גישט קיין מענטשליכע ווירדע. צי איז דאס גאנצע באראלישע דונקעל ווירקליך נאר דאס וועק פון איין מענטש, וועלכער האט פערזענלעך דאס גאנצע מעכטיגע, פערזענלעך און עטאנדליכע פאלק אראפ געזעהן מיט זיך אין אפגרינג? ווארשיינליך נישט. וועט אמיס, און עפעס שלעכטס, קרענקליכעס און פלעקלעך אין דעם דאזיגען פאלק, און די וועלט האט וועגען דעם גישט געוואוסט, האט דאס גישט פערמערקט. היילעך האט זיך בעל אנעצה געזען פון מיט דעם גאנצען צוהער-געפאלען פון דעם שוין פאלק, מיט דער מאגלישער אייגנטעלעכקייט הייבט איז דאָרט קיין חרפה נישט, גישט קיין אהער-אויס, און דער צאמזייער וועלכע שטרעבט צו אים וועלכע האט אים געפילט וועלכע האט אים געפילט.

פראקטיק דאס צו באזען פאר די בארמאנען!! אין שלעכטע הענד געשיינט דאס אדער די מאכט איז בער איראפא — און אומגעלומפטעטע און נישט זיכער.

ווען די "הענד" וואלטען געווען שטארקער און זיכערער, צי וואלט געווען מעגליך, אז אין סאמע דאזיק פון איראפא זאלען עקזיסטירען אזעלכע, "הענד" איראפא און אומגעלומפטעטע, ווי קאנעסט ראפער-לאפער? נאטורליך — דער אויסגרייז איז פערטיגער: א סאך זיך גישט מישען אין די פראצעס פון איבערליכער אריינגא. צי הערט דער דאזיגער פריינדל אומגעטאן און שטענדיג צאגע הייט? האט דאך די וועלט געפרובט בשעת דאס אריינצומישען אין די פראצעס פון אומגעטאן-רוס-לאנד — און מאכט געהאלטען, אז ס'איז ריכטיג אזוי. מ'קען גישט טאליענען און דער שטענדיגסט גישט קיין אומגעלומב פון משגעים און גישט פון

מערדער ווי אזוי קען די וועלט רהיג קוקען אויף דעם גרויל, וואס שפילט זיך אפ אין די טישטע קאנצענטראציע-לאגערן, וואו טוהענדיג מענטשען ווערען אויף דעם שטענדיגסטע אופן געפריגט צום טאט און צווייטע געשעהט דאס גאנץ מיט מענטש, וועלכע זענען אין גרויסען טייל אומערט פאר דאס לאפער מענטשהייט און מיל פון די הא פון גרויסע פערזענלעכע, אפילו אין טעגליכע לע פון געשעהט דאך גישט איינגא, און א געווענה ליכען מערדער גיט מען צו דער שטעהן, א מ'קען איהם קיין האנד נישט ערלאזען, ווייל זיי האנד און פלעקלעך מיט א מאמעס ערפערבען, און אויב מ'קען א מצורע פערשליסען אין א לאגער, קען מען דאך אויף א מלוכה, וועלכע איז געווארן א גענום פאר מענטשען, אויף צורמינגלעך מיט א שטענדיגער דאס און מיט איהר גישט האבען קיין שום מגע ומשא, קיין שום קאנצענטראציע און קיין

שום איבער-האנדלונג.

און דאך ענטפערט מען אונז אפט, א אדאלף היטלער, איז זיך א ווירן און געמיינעט מענטשעל, אז ער עסט אפילו גישט קיין פלייש, נאר איז געווארן א וועגער-אייגען. דאס קען ווירקליך קיין אמת, ווער ס'האט דאך אנגעפאלען א אפילו מיט מענטש ליכען פלייש, קען מעהר גישט פערזענען קיין פלייש פון בהמות.

וועט איז צו דער וועלט, אין וועלכע א.א. אדאלף היטלער רעגירט איבער א 65-מיליאנען פאלק מיט גרויסע פערזענליכע און א גרויסער קולור און פרונט, א דאס פאלק זאל זיך קירקלען וואס אהאל ברודער, און ווער איז צו אונז אלע, ווען דער היטלעריזם וועט זיך פערשפרייטען איבער דער וועלט, וואס איז ווערד ווארשיינליך — אויף זיי אונז.

ד. י. מאהא.

דיטשלאנד פאלט אלץ ביזער געצו און ביזער
פער. גישט לאנג — און די וועלען בלייבען ליגען
אין דעם רעזערוואוואר פון די געפאלענע און פער-
שטעטע פערקער, צו וועלכען ערשער קיין מאל
גישט קיין מענשליכע ווירדע. צי אין דאס גאנצע
מאנאלישע זונקען ווירקליך נאר דאס וועק פון
אין מענש, וועלכער האט פערזען דאס גאנצע
מענטש, פערזען און עאפנולליכע פאלק, און
צוגעגען מיט זיך אין אגרונוטע ווארשיינליך גישט.
העט אויס, און עפעס שלעכטס, קענליכעס און
פערזען אין דעם דאזיגען פאלק, און די וועלכע
האט וועלען דעם גישט געוואוסט, האט דאס גישט
געמערקט. הייליך האט זיך שטעל אנעפיה געק
פון מיט דעם גאנצען חרפה-געפיהל פון דעם
שטען פאלק, מיט דער מאנאלישער אינשטעלונג,
הייבט און דארט קיין חרפה גישט, גישט קיין און
אויסצו און קיין אומבאזע וועלכע שטרעבט צו און
פערזליכע קאפט, פאלט קעגנארעט און אינפער-
פאלט אומבאזע צו מאנאליען. די דאזיגע אומבאזע
האט דיטשלאנד. א חזק איהר האט זי גאנצישט
וועט דאס קענען מענטשענצו א העכערע מענש
ליכע.

ווען ערשט מיט א קראצער צייט צוריק
האט מוסקאליני אויפגענומען דעם גענעראל-טעק
טעמא פון פעלקער-הנהגה אדערסאל, האט דער פער
טערבונדן-טעקער-טאג דוך בעמילט צו איינע צייטן
דעם דרשטע, א די איינציג פארם פון דער ליגע
האט גרויסע מעגליכקייטן צו מאנעווערען און
ווען מתאד אפילו גישט ענדערליך דעם סטאטוס
פון דער ליגע, ווערט זי אויך א פרייזיל-ליגע שטע
לונג פאר דעם גרויסן מליכות, אזוי ווי ספע-ליגאנט
דאס מוסקאליני אליון. מוסקאליני האט דעם גישט
געלאזט איבערצייגען.
דער איינציגנישער מיניסטער-פרעזידענט האט
געגעבן צו פערשטעלען, אז ער טראכט בשום
אופן גישט וועגען דעם, און איינצולען זאל ארויס
טרייען פון פעלקער-הנהגה אלע גלייכצייטיג האט
ער געגעבן צווישן, א ער האלט פאר איינצייג
אויסגען צו דעם-הנהגה און ער האט געזאגט

די נאָם פון דער דאָזיגער מאָדאָלישער געזע-
לשאַפּט צו וועלכע די האָבען שוין דערגרייכט,
איז דער דיסעלדאָרפער האָט, פּערייט דער
פּרימאָט אָיף דער גאַנצער וועלט, דיסעלדאָר-
פער פּרווירט-מערדער, אין פּערגלייך מיט דער מלו-
כהשער מאָט, וועלכע דריקט דאָ אַויס אין מאַסן-
מערדעריינען דעם פּערפּעקטן, און דער תּלויף האָט
אַפּגעקוקט דאָס 9 מענשליכע קעגן ביי אַיין אַמ
דערנאָך, איז אַין ע' דאָ געפּאָנען מיט זיין אַמ
דעלען אינסטרומענט, פון וועלכען ס'האָט געוויס
די פּרימאָט פון די ריכטער אין אַנדערע הויכגעשטעל-
טע צושטע' פון דער בויקערדער אַרשטשטעלונג. 9
קאָמביסטען האָט מען אָיף דעם אָפּן אַפּערייט
ביי אַיין אַמאָינען. דיסעלדאָרפער האָט נאָך אַנדערע
הויכגעטע וואָסען געטון, ווען מיר וועלען בלויז
דערפּאָנען דעם פּינסטען כּמעט דייטשען שריי-
בער — לעבליך.

פלקער-ליגע, אין דער תנאי פון אַזע צווייגקעסער
אין — ענדערען דעם סטאַטוס פון דער ליגע.
דער גענעראל-סעקרעטאַר האט דורך געוואלט
ווערנסטע, אויב מוסקאליי האט אין דעם ענין
עפּעס פארשלאגען פון דייטשלאנד, מוסקאליי האט
אָבער מיט געהאַלטען ביזן דאן האט אַמסטר'ן קיין
שום אַנדערשונג נישט געמאַכט.
באָן דעם געשפּרעך פון מוסקאליי מיט דעם
גענעראל-סעקרעטאַר, אין עקקאמפלי דרייזן פון
איטאַליענישע וויצע אויסווען מיניסטער מווייטש
קיין בערלין, אין דער איטאַליענישער און דייטשער
פרעסע האט מען געפירט, צוליב פראָמאָיאַנדע
צוועקען איינגעדעקט דעם עולם, אַן איטאַליען און
דייטשלאנד זענען איינשטעלן אין אַלע פּראָצען
און אין אַלץ אין און דער בעסטער אַרדנונג, און
אמת'ן האט מווייטשעס וויס אין בערלין געברענגט
א שווערע ענטוואַפונג פאַר מוסקאליי, דער ווייטש
וועט האבען קאנסעקווענצען אין דער צוקונפטיגער
האַלטונג פון איטאַליען. מענט אויף אַ בראַנצן

דיסעלדארף וועט פון איצט דין דער באַזען
פון אַן עקעלעזשעסער זאָמקע און די ווייטערדיגע
לודות וועלען אויפציערען ווען די וועלען הערען
זעס דאָרטען באַזען.
די עקעלעזשעסער דיסעלדארפער שטיטע און און
טאָק דער העסליכסטער היטלערישער טאָג, אָבער
נישט די איינציגע פּרעזשינאָג פון פּרעזשינאָג און
פון פּרעזשינאָג פּרעזשינאָג פון מענשליכער
וועלט.
דייטשלאַנד שעהט זיך נישט, קאָם כל צד פאַר
קראַפֿטערען. דערווייל טוען די דאָס אויף ראַטעס.
זיי צעהלען נישט די צייטן פון ווערען לוחות,
זיי וועלען זיך האַפּען ווען פּרעזשינאָג, ווערען
אונזערע וועמקייט און שוין דאָס האַפּען צו דער
מדרג און זיי הערעלען גערן דער וועלט, און
דער ווערען באַקאָם האָט די פּרעזשינאָג און אַ
זאָק דעם באַקאָם ווערען זיי פּרעזשינאָג געוואָרען,
זענען זיי וואַלענען נאָך דעם האָט אַ פּינג פון חרפה
וואַלענען זיי זיך אין דעם נישט מודה געווען, ווען
אפילו דאָס וואַלען געווען אמת.

ווי שיקט זיך דאס? און מעכטיג פאלט אים
פערטס געווארען דורכ'ן יידישען באקאנטן זעל-
בער און אים פאר אן נישט פולשטענדיגן געזונט-
געווארען? מיר קענען דאך דעם גאנצען אמת
זאגן וויסען דאך מיט וואס פארן קליינעם עפעקט
דער קאמף איז געפירט געווארען. און דאך דער-
זעלבס דער דירעקטאר פון דער ווייטנבאנק הויך,
ווי אפגעלייגט וואס ווירט זינען אייטערדיגע וואנד-
זען און זיין אריינגעקומען - און דער ווייטנ-
באנק איז אים אריינגעפארהן דער רייטשער גרויס
מאכט, און ער האט זי פערטס געברענגט צו באנק
אפט, און אים אפגעשטאנען פארקויפט און דער מפה
דארף מען דעקן א בערווייז און פעהלען פון חספה
און גאנצענצאלען שטאלן, אבער די דייטשען דעהן
אויס וואס די איינגעקויפט פערקויפט פאר א
לויבערעכע, ווייל די פיהלען, און זיי אליין זענען
לויב געשטאנען ווארט.

נחום סאקאלאווי אויף
ארץ-ישראל-טעטיגקייט
רעביץ פון דער

ל'ג' אדר א' (י.ט.א.) צו דער נאָר וואָס
פֿאַרגעקומענער יעהרליכער פֿאַנדעם-קאָנסערענץ פֿון
דער ציוניסטישער פּערזאָנאַציע אין ענגלאַנד האָט
דער וועג-הלאָמוי אונגעשיקט אַ פּערזאָנאַל אין
וועלכער עס איז געווען געזאָגט צו. אַנדע:
דער ישוב פּעניט זיך היינט אין אַן אַטמאָס-
פֿער פֿון געזעצליכע פּערזאָנאַציען, וואָס דרעהן
צו שטעלן אַ קינסטליכען קרויס און צו שטערן
די יסודות פֿון דער יודישער נאַציאָנאַל-היים, וואָס
זענען געלעבט געוואָרען מיט אַזוי פיל זאָרג אין
אייבערזעכעניש.
א דאָנק דער יודישע עמינענציע האָט זיך
די עקאָנאָמישע אַקציע פֿון ישוב פֿערזעסטיגט
און עס איז דערנאָכט געוואָרען אַ בעדייטענדע
עקספּאַנציע. די אויפגאָהמס-פּעזינטיג פֿון לאַנד
איז אונגעהויער געוואָקסען, און דער ישוב איז
גרייט מיט אַפּענע אַרעמס אויפצונעמען טויזענדער
יודישע פּליטים פֿון דייטשלאַנד און ערלויבט פֿון
אנדערע גלות-לענדער, וועלכע האָבען פּעזונדערס
שטאַרק געליטען פֿון עקאָנאָמישען קריזיס.
אַבער די וואָס היטען די טויערען פֿון אַיי-
שיינען נישט צו האָבען געטוילט אונזערע געדאַנ-
טן.

תאמר מיר למשל בעהמען דעם אופן ווי אזוי
די מלוכה צוקלאפט חתונה - אקטוען, מעגסטענ
דיג פאמיליען-ענסטען און אויסשטעלענדיג אויף
ווינגער-עפאר און דעגענעראציע קינדער און דער
וויססענע, אזוי האט א דייטשע צווישן ארויסע
געבען א דעציזיע, אז אגארישע מאן האט דאס
דעכט אויסצוטרייבען דין נישט איינשע פאר, ווייל
זי האטעט איר א פערזענלעכע אייגענשאפט, און
הער דאזיגער אירע האט דאס ערשט איינעם בע-
הערטס און דערפיהלט. וואס מער - דער עקס-
ווישט דיגער טערמין, וועלכע אז פארגעזעהען
ווערן דעם געזען אויף א איינצווארצען א גענער
האפט געזען דעם געשלאפענע חתונה-אקט, האט
נישט קיין בעד-טינג, (דאס פארלעט שוין ערלעכע
צוואמען לאנגע יארהער) ווייל דער איינער און ערשט
אין חודש א יארל פערזאנסלינג געווארען אין רא-
טע-הויזנישט, צי קען מען זיך פארשטעלען א
מער גרויסע אנגעפעהעמטקייט, ווי אזא אידא
מישע דעציזיע פון געלייט !!

Dr. **H. LUBICZ**
med.
סמנציעליסטיס פאר ווענערישע און געשלעכטס קראנקייטן
צענעטרויאנא 7, טע. 141-32
געהמט אן פון 10-8 פרייט, זון 12-2 נאכט, און
פון 8-5 אונטער, זונטאג פון 9-11 פרייטאג.

אָדער זאָלען מיר נעמען דאָס גאנצע בלייבען
קאָפּטעל וועלען אָננעמען די בירגערשאַפֿט, האָ
ווערער טווענדעץ בירגער גיט מען איבער נאָך
אָמאָל אַלסאָפּאָרשען זייער בירגערשאַפֿט, האָט עס
ליכט דורף בעזיצן זיין שוין, האָט דאָס אַלץ
בירגאָרשע אונפֿערשעמטקייט אָננעמען ביי
איינעם די ערפֿערטע רעכט בעז ער האָט זיך
מיט געבויט פֿערשטאָלעט ??
און מיט אַזוי רעגירטע מלכה וויל די מאַקאָ
מלך שליסן אַמאָסאָן און וויל אַפֿילו צווינגען

נייער פארקסב לארז

פון לעא העניג

לען, צו פערמיטלען צווישן די אנטפערטע
צייטן: אירעטש, און צו זאגן, און אויך פאר
לעזערס און איהם היילעם דייטשלאנד סימפאטיש.
אבער דעמאלטס האט אירעטש און קולטורעל און איהם
דאן פראקטיש געווען.

עס קען קיין סאך נישט זיין, א צווישן מוסא-
ליען און היילעם דייטשלאנד הענט איבער א
פארשטייט.

מוסאליען און נישט אנטפערטע צום הארצן
היילעם ברויטליכע, מוסאליען און פיל מער
איראפע, און מער פאליטיקער, בלייבן דא.
עלעמנטער.

ער קען פערמאנענט מיט ליטוויזשן, נאך
מער, ער קען אפילו דאס ווען ליטוויזשן קריגט
אומגעקערט און איטאליען.

און איבער האט מוסאליען געגעבן, נאכמיט-
דער וועלט, און איטאליען וועט לאנג נישט בלייבן
אויס פערקערטע אויב דע פארקערטע וועט דא
נישט הערנאמער און וועט צוואנגען פאר-
קער בונד.

היילער האט פערמאנענט דעם פערקערטע בונד און
פערמאנענט גראד די טור; מוסאליען האט איבער גע-
געבן א וואונדער מיט אנטפערטע צו ער וועט
א וואונדער פערקערטע פערקערטע.

קאנקרעטע פלענער וועט אירעטש אירעטש
דעם בונד האט ער נאך נישט געגעבן...

ווארט איבער די אלטע איראפע, און מוסאליען
קאנקרעטע פלענער. מיט האלבער האבונג און מיט
האלבער חסד... אפשר וועט איהם געלונגען צוריק-
ברענגען דייטשלאנד צום בונד? אפשר האט ער פאר-
בער ווי אירעטש און דאסלאנד צווייגונגען
אויס פערקערטע?

און מוסאליען און דער וועט דא ראש המדברים
אין איראפע.

—100—

וואוהין געהט מוסאליען?

נער, ער איז צופיל, ווייל אים, בעשעפטיגט און
מיט דער פערמאנענט פונעם שטייגער לעבען פון
דער פערקערטע.

ער געהט א פנים צו דער פאר דיקטאטאר-
ווען, וועלכע זענען בעשעפטיגט מיט מער מיט
מעט, ווי מיט איראפע, דעמאלטס האט.

היילער, דער דיקטאטאר פונעם היינטיגן
דייטשלאנד, און שוין ווערן א גרויסער בעל לשון,
פון פאר, קען מען אויך איהם האבן, און ער
רעדט שוין אפילו צו הויך און צו גרויסער.
איראפע האט נאך נישט קיין צוטראו צו זיין
שטייגער, צו דער שטייגער, צו וועלכע דאס היינ-
טיגע דייטשלאנד הערט דא, ווי צו דער שטייגער
פון דער משה. איראפע האט דא נאך נישט צוגע-
וואונעם צו היילעם שטייגער.

דערפאר פערמאנענט טאקע אירעטש מוסאליען
דעם וואונדער און צווישן די איראפעאישע שטאטס-
לייט און פאליטישע ווארט זאגן.

איראפע האט דא שוין צוגעוואונעם צו זיין
שטייגער, דערפאר האט ער, מוסאליען, דא איראפע
ווערן נישט נאר אלס דיקטאטאר, איראפע, מאן,
נאר אויך אלס קלוגער פאליטיקער.

ער איז פיל עלטסטער ווי זיינע קאלעגן,
און תלמידים דיקטאטארן, ער איז אויך אירא-
פאישער פון די, ציוויליזירטער קען מען זאגן.
און דערפאר וועט אן גאנץ איראפע, און
נישט נאר ענגלאנד צוליב איהר באלאנסירטער
פאליטיק צווישן פראנקרייך און דייטשלאנד, צו
קוקען אויף מוסאליען, ווי אויף דער בריק, וואס
קען די פארלאמענטארע נאך לעבן? צוואנגענעם
דעם מיט די אנדערע דיקטאטארן.

ער, מוסאליען, איז א קלוגער פאליטיקער,
דערפאר איז ער אויך אלס, רבי, אין א געוויסן
זין פערקערטע און די אנדערע פאשיסטישע לעדער.
דאס גיט איהם די מעגליכקייט צו פערמאנע-
נטע.

ער קען דא נישט רעכענען מיט די אנדערע
שטאטסלייט און פאליטיקער פון זיין אייגען לאנד
און פארטיי אפילו.

מטע דאזיגער דער דיקטאטאר נישט וועלכע
עס איז קאנקרעטע און אפילו נישט קיין, צו פאר-
פאליטישע ליטעראטור.

(שמועס מען דאן, און מוסאליען האט בער-
דייטש און געווענעם פארשטייטער, באלאנס,
ווייל ער איז צו פאפולער געווארן אין איטאליע,
צוליב די און נאך אנדערע סיבות און פער-
שטענדליך, פארמאגט איראפע ווערט אירעטש פער-
הילט מיט די שטייגער פון דיקטאטארן.

נישט ווייל די דיקטאטארן זענען אין דער
אמערקע פערמאנענט פון די אנדערע שטאטסלייט,
הערט מען די אירעטש, נאר ווייל זיי שווערן ארויס
פון א טויטער שילקע, פון לענדער, וואס עס
טארען דא נישט הערן וועלכע עס איז אנדערע
שטייגער...

עס האט די מעלה פון אירעטש קלארע
און שארפער שטייגער. אבער אויך דעם גרויסן
חסרון, וואס די שטייגער איז צו אפט גרויסערדיג,
שרייבער, און וועלכע עס איז הארמאניע פון
אנדערע שטייגער אונטער דא.

יעדע רעדע פון א דיקטאטאר קלינגט ווי די
וואלט ארויסגעקומען פון א מענטש, און נישט
פון א לעבעדיגער, מעגליכען שטאטסמאן.

און פון אלע דיקטאטארשע שטייגער, וואס
הערט דא אירעטש אין דער וועלט איז מוסאליען,
פיל סאך, די שטארקסטע און קליינערדיגסטע.
סאליען איז, דאס ווי, דער שווערדיגסטער
נישט נאר פון אלע היינטיגע דיקטאטארן, נאר
פון אלע היינטיגע אנדערע שטאטסלייט.

קעמאל פאשא, דער דיקטאטאר פון טערקיי,
איז אויך, ווייל אים, א קנאפער שרייבער און רעד-
ער.

כאפ אדער אדלער?

פון צבי

אביסעל חקירה וועגן געזעץ און צופאל

טען אבער נישט מיט צווייגונגען, און די אלטע
ליגע קאדעסלישע-טעאריע, עס הייסט, די טעאריע
וואס זאגט, אן פאר יעדע ערשיינונג איז פאראן א
אורזאך, האט קיין שום גרונד נישט.

נאך אירעטש, און אירעטש, און אירעטש, און אירעטש,
דערפאר איז אירעטש, און אירעטש, און אירעטש,
וואס די דערפאר איז מיט א בעשטימטער געשטענ-
קייט? און האבן, מיר דעם נישט אן אנטפער ריידע
שטייט, פערמאנענט געזעצן אין דעם נאטור-וועלט?
פראפעסאר היינעבער ווייט עס, ער האט שוין
דירט פירט און ער איז אפילו, ווי איהר ווייטט,
א פראפעסאר פון פירק, נאך וואס וועלט איהר
זאגן, ווען מען וועלט איר, פערמאנענט אירעטש
קאפ און ווייטט ווייטט ווייטט ווייטט ווייטט ווייטט
מאכט איהר וועט זיכער ענטפערן, אן אונז נאכער
געזעצן איבער, עס איז בלויז א צופאל, ווען עס
פאלט קאפ און עס איז נישט מער ווי א צופאל ווען
עס פאלט אדלער, און אירעטש, ענטפערט קענט דאן
ריכטיגער, ווייטט איהר אפ, אן ווען איהר וועט
ווארען א מאטע א מיליאן מאל וועט די אומגער-
פערט א האלבער מיליאן מאל פאלען קאפ און א
דאס פאלען מיליאן מאל אדלער?? און איהר קענט עס
פראקטיש ווייטט מאל איהר וועלט און איהר וועט
פערמאנענט דעמאלטס וועלטליכע, נאך וועט איהר
זאגן, אן עס איז פאראן אנטפערטע וואס צווינגט
די מאטע, אן וואס א האלבער מיליאן מאל פאלען
קאפ און א האלבער מיליאן אדלער??

און איבער קומען מיר צו פראפעסאר פאראם
הילט פאשיסטישע, ער האט די מאטעריעלע דיינע טאקע גע-
מאכט פאר דעם צוועק צו זעהן ווייטט מאל עס וועט
פאלען קאפ און ווייטט מאל אדלער, ווען מען האט
ווארען א מיליאן מאטעריעלע, אדער איין מאטע א
צו אנטוויקלען ווייטט, מיט א מאטעריעלע און עס
לייכטער און שווערער, און פראפעסאר פאראם
לאזט הייסט, אן איינע ערשטע פראפעסאר בעשעפטי-
גען די בעשעפטיגט אן ווען מען ווארפט א מאטע
אן גרויסע צאהל מאל וועט דאס פאלען קאפ און אד-
לער זיין אומגעפער גלייך, ווען ערשטע פראפעס-
מיט זיין מאטעריעלע און געווען 40 טויזנט, אין
פערמאנענט א קליינע צאהל, אדער דאן איז קאפ
און אדלער געפאלען אומגעפער גלייך.

און איינע דיינע פאליטישע טעאריע וואס לייקענט
אפ די עקסטרעם פון נאטור-געזעצן, און ריט
שיי, דעמאלט איז נישט וואס מאל געזעצן, אן
אונזער וועלט וועט חרוב ווערן דורך איראפע
אירעטש קעלט וואס איהר וועט בעשעפטי-
גען.

אומגעפערטע און האט אנטוויקען, אן די כוואליעס
טעאריע פון ליכט איז ערשט נישט מיט אירעטש.
ער האט דערפאר בעשעפטיגט א גרויסע טעאריע,
ער האט געזאגט אן ליכט איז ערשט וואס ווערט
פון א געוויסער קוואל געשטענען ווי קוואליעס. די טע-
אריע פון פראפעסאר פאראם האט בעשעפטיגט דעם גא-
נצן, קוואליעס טעאריע, פראפעסאר איינשטיין
האט די קוואליעס טעאריע פון פראפעסאר פאראם
ווייטער ענטוויקעלט און ער האט אנטוויקעלט פון פאראם
אירעטש געזעצן ווערן ארויסגעשטעלט פון פאראם
עלעקטרישע געזעצן, ווי דורך קוואליעס, ווען די ווע-
רען געזעצן פון געוויסע שטארקע, און דער-
פאר האט ער אויך אנטוויקעלט, אן מ'קען נישט
בעשעפטיגט אן איינשטיין וועלכע עלעקטרישע עס
וועלען איינשטיין ווערן. עס הענט איינשטיין
גען אפ פון צופאל, עס הייסט, אדלער, די עלעק-
טרישע און דעם אפאל ווערן נישט רעגירט פון
פאראם געזעצן נאר פון צופאל, און זיין
לען דאן די עלעקטרישע דעם יסוד פון אונזער
וואונדער נאטור-וועלט, און אויב דער יסוד, די
עלעקטרישע ווערן רעגירט פון צופאל, עס איז
דאן נישט מער ווי א קליינע צום קומען צום וועלט, אן
צופאל רעגירט אין דער נאטור-וועלט אין אלגעמיין.

פראפעסאר איינשטיין האט עס די, "קוואליעס"
וואס שטייט אירעטש די עלעקטרישע פון די פאראם-
עלעקטרישע געזעצן אן אפאל געזעצן, פאראם,
און דער ווערליכקייט אין א פאראם פון איינשטיין
אומגעפערטע דאסעלביגע וואס א קארפוסקעל ביי נא-
טורע, ביי נאטורע בעשעפטיגט ליכט פון טיילעכ-
לעך וואס ער האט גערופען קארפוסקעלען, און
ביי איינשטיין בעשעפטיגט ליכט פון טיילעכעלעך
וואס ער רופט פאראם, אבער, איינשטיין ווייט
אפ, אן ליכט האט אויך דעם קארפוסקעל פון
כוואליעס. פערמאנענט עקסטרעמעס פון געוויסע
עס, און דאן די פאראם, ווי קען ליכט האבן אן
דעם קארפוסקעל פון פאראם (ליכט-טיילעכעלעך),
אן דעם קארפוסקעל פון כוואליעס? דאס מ'קען ווי-
דער קומען צום ענטפער, אן עס פאלט דאס בער-
שטייגער געזעצן, אן עס איז דער צופאל פון די
עלעקטרישע, און פראפעסאר שרעדינגער, וואס האט
געטילט מיט פראפעסאר דיראן, דעם פאראם-אירעטש
גען באפעל-פירן נאך, פירק, האט אויסגעפארשט
אן אירעטש וואס זאגט אן אירעטשקעלען אין ביינע-
לעך - א כוואליע און א טיילעכעלעך, און דער-
פאר איז פראפעסאר שרעדינגער האלט טאקע מיט
פראפעסאר היינעבער, אן מיר האבן אין דער
נאטור-וועלט בלויז א ווייטע-האלבונג פון צופאלען.
און מיר קענען רעכענען בלויז מיט וואונדערליכקיי-
טען.

נאך וועגן די עלעקטרישע און די אטאמען
קאדעס דא א שטייגער פערמאנענט.
מיט וועלכע צענדליג יאהר צוריק איז די
טעאריע פון פירק געווען א סך איינפאכער און
אפער אויך שטילדער. ווערליכעס האט מען זיין
געגלייבט, אן ווי אן שטילדער. עס האט זיך א-
געמאכט מיט דעם איינפאכען אפאל, עס האט
געווייט, אן שטאף, מאטעריע בעשעפטיגט פון אפאל
מען אן אפאל איז דער קלענסטער טייל פון
אטאמען, וואס קען מער נישט געטילט ווערן.
האט דא אפער שפעטער בעוויזן, אן אפאל
איז ווייט נישט דער קלענסטער טייל פון
טעריע, וואס קען מער נישט געטילט ווערן
רען. עס זענען געקומען פירקע און האבן גע-
נומען אטאמען און האבן די צוגאנגען.

אפאל איז נישט דער קלענסטער טייל פון
אטאמען, וואס קען מער נישט געטילט ווערן.
אפאל איז בעשעפטיגט פון פראפעסאר, עלעקטרי-
שע, פאראם, איינשטיין, דייטשלאנד און פרא-
מאנען, דער קרן, די יאהר פון וואס אפאל איז דער
פראפאל, ער געפינט זיך איינשטיין פון דעם אפאל
און צוריק איהר דעווען זיך עלעקטרישע, עס
איז שוין געווען אפאל א טעאריע, אן דער פראפאל
און די עלעקטרישע פון אפאל שטעלען מיט
זיך פאר א בילד פון אונזער וועלטליכע. די ווא-
שטעט איינשטיין און די פאראם ווערן דעווען זיך
ארום איהר אין פערמאנענט קיינען. אפאל די דא-
זיגע טעאריע האט לאנג נישט אנטוויקעלטען.
מען האט נישט געקענט בעווייזן, ווי אויך די
עלעקטרישע דעווען זיך און ווערן פאראם-אפאל
אין דעם אפאל, צו די גייט ווערן פרא-
מאן און עלעקטרישע איז צוגעקומען נאך א הארץ,
פאראם, וואס שטאמט פון איינשטיין, און וואס
האט מיטגעפאלען צו נאטור די וועלטליכע און
דער פראפאל-טעאריע.

פראפעסאר איינשטיין האט זיך אפאל פער-
מאנעט ווערן דעם וואס עס איז ליכט, ווערן
דעם וואס עס איז ליכט האבן אלע גרויסע פיר-
קען דער וועלט געמאכט און פערמאנענטע
אירעטש ווען פון די געזעצן געווארן פאר א
לענגער צייט איז געווען אנטוויקעלט די טעאריע פון
נייטאן, אן ליכט בעשעפטיגט פון קליינע טיילעכעלעך,
דער קארפוסקעלען, ווי ער האט די גערופען, אין
דער ביינע-לעך אפאל איז נאכאמט קארפוסקעל
טעאריע פון ליכט איינשטיין פערמאנענט געווארן
און עס איז אנטוויקעלט געווארן די טעאריע פון
אויסשטראלונג און פון עטלעך כוואליעס. איז א-
בער געקומען פראפעסאר פאראם פון בערלינגער

פראפעסאר ווערן היינעבער פון ליכט-
צייגער אומגעפערטע האט געקומען דעם היי-
קוואליען באפעל-פירן פאר פירק. און פראפעסאר
פאראם היל פון דער דאסארט-ווער אומגעפערטע
האט געווארן א מאטעריע, וואס ווארפט מסבחות
פאר דעם צוועק צו זעהן ווייטט פון זיין וועלט
פאלען קאפ און ווייטט אדלער.

וואס פאר א שייכות האבן די צוויי פאסירונג-
גען? די האבן נאך א גרויסן שייכות. פראפעסאר
פאראם היל וואלט דא אפשר גארנישט פערמאנענט-
טירט אין דער מאטעריע, וואס ער האט ערמאנען,
ווען נישט פראם. ווערן היינעבער.

פראם. היינעבער אין זיינע ווייטע-שטאטליכע
טאשונגען געהט ארויס פון דעם שטאטס-פאראם
אן עס איז נישט ריכטיג די אלט-גענומענע בע-
הויפטונג, אן פאר יעדער פירקאלישער ערשיי-
נונג אין דער נאטור איז פאראן א צופאל, און
אן עס זענען דערפאר פאראן בעשעפטיגטע נאטור-
געזעצן, ליכט וועלכע אונזער וועלט ווערט גע-
פירט, ביי, יעס זענען נישט קיין בעשעפטיגטע
נאטור-געזעצן, פערמאנענט פראם. היינעבער, אין
דער אמאל האבן מיר אן ווער נאטור-צופאל א-
שטאם געזעצן און די וועלט ווערט געפירט דורך
וואונדערליכקייט, וועלכע מיר גענומען אן דורך
א סעקע פאר געזעצן. מען קען עס ערקלער-
רען אויך אומאפאר: ווען א נאטור-ערשיינונג איז
פערמאנענט זיך טויזנטער אירעטש מיליאנען מאל
געווען מיר אן, אן דאס איז א נאטור-געזעצן,
וואס האט א בעשעפטיגטע איראפע און ממילא וועט
זיכער דעוועלגירט נאטור ערשיינונג סכסר ווי איר
פערמאנענט, דאס איז אפער נישט אן, מען קען
נישט זאגן, אן וועט זיכער זיך שטענדיג איר
פערמאנענט, מען קען עס נישט בעווייזן. מען
קען בלויז זאגן, אן וואונדערליכקייט וועט זי זיך אויך
ווייטער איינשטיין. עס קען אפער אויך טרע-
פער, אן נישט, מיר קענען זיך גאנץ גוט אפאל-
רען אן אנטוויקעלט א צופאל, וואס חרוב וועט זיך מער
הערט מאל איבער פאר א נאטור-געזעצן.

דאס זעלביגע קען מען זאגן ווערן די ער-
שיינונגען אין דער נאטור. וואס גרענעץ עס איז
די צאהל מאל, וואס א נאטור-ערשיינונג איבער
ווערט זיך, אן מער מאכט עס אויך אונז דעם
אויבדוק, אן עס איז א נאטור-געזעצן, ביי די עלעק-
טרישע אין די אטאמען אפער קען מען נישט
געפינען קיין געזעצמאסיגקייט, זי ווערן איבער-
ווייטליכע און לאנגע זיך נישט רעווייזן פון
געזעצן.

האמה געגען פשיכער רבי'ן

געשיכטע פון א גרויסער חסידישער חתונה

אויף דער חתונה. די האבן אפילו אנגעהויבן דעם הארשטער עליון ר' אייזיק מאירלעך, וועלכער איז געווען דער בעליבט ביים פשיכער, צו זיין גרויסער אויפן רבי'ן זיין זון דער פשיכער, אבער דער חתונה האט נישט געוואלט זיין צום רבי'ן דאס זאגן, און ווען דער פשיכער האט שוין געוואלט זיין אויפגעציען אויף דער ביד, האט ער פלוצלונג בעמערקט ווי א קליינער יונגערמאן ליגט פאר די פערד און שרייט: „אויך וועל איך נישט לאזן דעם רבי'ן פארהערן! סיינען איבער מיין שפיר פער וועל דער רבי איינרופט אהרן!“

די גרויסע אסמילער חתונה. — די הויפט-געזענער פון פשיכער. — דער פשיכער וויל פארהערן אויף דער חתונה. — דער קאמפער ווארפט זיך פאר דער פוהר. — דער חרדיש הויפט ווערט אויסגע-קליבען צו פארהערן פערטיידיגען דעם פשיכער. — ער צוויינט זיך. — די פשיכער חסידים קומען אן אין געהיים קיין אסמילער. — ווי אזוי איז געפראוועט געווארען די גרויסע חתונה אין אסמילער? — די פערשידענע חתונה-קאמפערן. — דער יונגער ווארשער ווער עלוי פערענטפערט א הארבען רמב"ם. — דער אלטער אפמער רבי הייסט איהם וועצען צום טיש.

פון מנישה אונגער

— וואס האט מירא מענדלעך, און איהן וועל פארהערן? לאמיר זיין ווייזן, די אלע צידיקס ווער איהן בין און ווער זיין וועצען? — ווייסט איהר, פארוואס עס שטייט: די פאך נעוויס, די נאך כפופים, די אלה צידיקס — האט ער זיך מיר דער געזענער צו די חסידים, — ווי קומען עפעס די צידיקס צו פערמאנענט? וועל עס איז א וועל איז נישטא קיין גרעסער קאליקע ווי דער, וועל ער האלט זיך פאר א צידיק... — אבער אויב דער רבי וויל פארהערן, — האט ער זיך מענדלעך אפגעווען מיט א ברענענדיג קול. — וועל איהן אויך מיטפארהערן, וועל עס איז א דין, א זרוב שגלה — תלמוד גולה עמל! ווען דער רבי וואנדערט אים — מיר אומגענוגען אויף דער תלמוד! — וועל מיר אלע מיטפארהערן! — האבן אלע מיטגעשרייען. — וויין, פאר איהן האט איהן מירא פארט באל פאר דיר, מענדלעך, פאר זיין פיינדיגער צוגב? — האבן איהן גא מירא! — ס'זאל דער רבי נישט פארהערן! — האבן די הונדערטער חסידים וועלכע האבן זיך געהאט פערזאנלעך און מאכן געשרייען. — דער פשיכער רבי האט זיך אפגעשטעלט פאר טראכט, דערנאך האט ער אנגעזאגט דעם, „הויפט הר"ם מיט, ביידע הענט און האט געזאגט: — „אויב, אז מיר האלטען זיך צוזאמען — האבן מיר פאר זיין קיין מירא נישט! — און דער פשיכער צידיק און צידיק אייניגן זיין וויין. — (ווייטער — פרייטאג.)

ווייסע בעקעסעס (די פויערעס פון דאך האבן דאן אויך געטראגען אצא מין ווייסע בעקעסעס). — וויין, מענדלעך מיטער! — האט דער פשיכער געזענערט, — א יוד דאך זיך נישט האל-טען שטאלק, וועל א יוד (דער אהר) אויב ער איז צו גרויס — און ער אויס יוד... און גלויבט מיר, אז איהן מירא אצט, דאס איהן וואלט געקענט נישט גען משיח'ן, אבער איהן שטעל מיר פאר, ווי אזוי משיח וועט אנקומען, קודם כל וועט ער זיך בע-קענען מיט אלע גדולי הדור, און אלע צידיקס וועלען איהם אנטקעגנענען, און דאס, ביים אלטען אפמער רבי וועלען זיך צוזאמקומען אלע צידיקס צוזאמען מיט משיח'ן, דער אפמער רבי וועט וועצען איהם צוזאמען, פון ביידע זייטען טיש וועלען וועצען די גרויסע צידיקס און איהן וועל וועצען ביים טאמפ-עק. וועט מסתמא דער אלטער אפמער רבי באהל פערענען משיח'ן ווער עס האט אויסגעוועלט, ער זאל קומען, וועט משיח אנווייזן אויף מיר און דאס, דאס וועט אויסגעוועלט בונם פשיכער! וועט דערפון דער אפמער האבן גרויס עומת נפש... דערפון וויל איהן טאקע נישט מרע-גען משיח'ן... איהן וויל דעם אלטען נישט מער זיין. אפמערפארהן צו איהם דאך מיר... און דאס פשיכער רבי האט זיך געהייסן עס זיין שטחדיגע מלבושים, באהאלטן דעם גבאי צו שטאנען די פערד און איז אויסגעגאנגען און מאכן צוויי כד אויפגעציען אויף דער ביד, אלע איהר חסידים האבן געוואוסט אז מען טאר נישט הערלאזען דער רבי'ן בונם זאל פארהערן

דען אויף דער חתונה, ער האט אפגעווען זיין בעסטע תלמידים און האט זי געזאגט, אז הגם ער ווייסט, אז ער וועט דאס אויסשטעלן בולבול, דאך וועט ער איהן גארנישט קוקען און פארהערן מיין אסמילער. „אויך ווייסט, אז די צידיקס האבן מיר פער-מערט פארן אלטען אפמער רבי'ן — האט ער גע-זאגט צוויי תלמידים — אפער איהן וועל ווי וויין זיך פאר צידיקס און ווייסען נישט, וואס אינזער רבי, דער „חזון“ פון לובלין, האט און זיינע יונגע יאהרען געזאגט, דאמאלט ווען ער האט גאן גע-זוכט א דרך און חסידות, נישט בלויז געוועסן אויף דער שטח און בענדען מלבושים און איהן זיינע יונגע יאהרען האט דער „חזון“ געזאגט, אז ס'איז פשוט א רשע, וועלכער ווייסט, אז ער איז א רשע. — איינער א צידיק, וואס ווייסט, אז ער איז א צידיק. וועל איהן טאקע אויך פארהערן זיך אויסגעוועלט מיט וויין... די תלמידים פון רבי'ן בונם וועצען אלע גע-שטאנען און מירא געהאט אפגעווען דעם רבי'ן פון דער נשיון, אפער דא איז אויס דער מלבוש-מירא מענדלעך (דער שפעטערדיגער קאמפער), וועל ער איז גאן דעמאלט געווען א שטיק פויער, און האט זיך אנגעווען: — וואס האבן מיר מירא פאר די ווייסע בעקעסעס? (די רבי'ם וועצען דעמאלט געזאגטען אין ווייסע בעקעסעס), אויך איהן פשיכער שטען אויף א יריד קאנען מיר טרעטען א פאך הונדערט

אין אלע ריכטע ווייסען האט מען זיך גע-גרייט צו דער גרויסער חתונה וואס האט גע-דארפט פארוואנדעלן און אסמילער. עס איז דאן עפעס נישט קיין קליינגקייט, אויף דער חתונה וועט דאך קומען דער ווילע מניש'תן, דער אלטער אפמער רבי אליין, דער סמא-קדשא, ר' אברהם יהושע העשיל, וועלכער האט דאמאלס געוואוסט אז מען וועט נישט, און פון מלח'ס ער, וועט איהן דער ווילע ר' מאטעלע פון בעשקו, און וועלכער רבי האט דאס נישט געוואלט ווערן דעם אלטען אפמער רבי'ן, וועלכער איז פער-מלבושען דאמאלט דער איינציגער תלמיד פונ'ם רבי'ן ר' אלימלך פון לובלין, פארט גאן, אז אויף דער חתונה, זאגט מען, וועט בעשטעמט ווערען דער ווילע פונ'ם רבי'ן ר' בונם פון פשיכער, צו מען זאל איהם אויסשליסען צוליב זיין נישט דרך, פון כלל ישראל און מען זאל זיך הערנישטענען פון דער נשיון, „ס'זאל דאס נישט!“

אזוי ווי אסמילער געפינט זיך באהענט פון דער „קיר'שער“ און רוסישער גרעניץ — וועצען דאך מאל געקומען אויף דער חתונה כמעט אלע רבי'ם פון פוילען, ירוסלאו און גאליציע.

די הויפט-אויפזעהר פון די צידיקס געזען דעם פשיכער רבי'ן וועצען געווען די צוויי גרעסטע רבי'ם פון יענעם דור, בעמלין: דער רבי יעקב שמעון הייטש פון ווישניצ, וועלכער האט דערנאך געוואוסט אין זשעליקאוו, און גאן געווען דעם „יוד הקדוש“ ווען דער לובלינער „חזון“ האט גע-לעבט און צווייטעס: ר' יוסף יאן טשאווער, וועל-כער איז געווען א הייסער חסיד פון דעם אפמער רבי'ן און האט כסדר אויסגעוועלט אויפן רבי'ן ר' בונם פון פשיכער, אפער דער אלטער אפמער האט נישט געוואלט אננעמען דער רכילות און גע-זאגט, אז ער מיר אויך אויסהערען דעם צווייטען דור, ווערען, וואס דער רבי'ן בונם וועט דערפון ענטפערען.

האבן דערפון די צוויי צידיקס בעשלאסען איינצולאזען אויף דעם רבי'ן ר' בונם אויף דער חתונה, כדי דאס, אויף דער חתונה צו פיהרען א וויכח מיטן רבי'ן ר' בונם און אויפווירען דעם אפמער, ווי ווייסט דער דרך פונ'ם רבי'ן ר' בונם האלט נישט אויס די יסודות פון דער יידישער אמנה, און דערנאך וועט שוין דער אפמער רבי אליין הייסען איהם מיט זיין „ס'זאל לעצען אין חרם אייניגן.“

האט טאקע דער רבי'ן בונם אויך בעקומען א חתונה-בריוועל און געהאט בעשלאסען צו פאך

איהר מאן האט איהר נישט פערשטאנען

ואמת... וועט מיר גלייבען, ער האט זיך צעשריגען אויף מיר, וואס איהן האט עסאיינעם נישט דערשטאנען פרייהער, און ער האט מיר אויסגעשלאסען פון א ציד... —

(ער צעהלונג) • פון מאנצווישען • פון נ. פערלמאן

— ווער האט דיר אויסגעלייזט געלט? — גאן בעסער! ער האט עס מיר געלאזט פערדינען. ער האט מיר איינגענומען פאר א שטח און איינעם פון זיינע בעקעסעס. פאר איהם איז דאס א קליינגקייט, כמעט נישט א צידיקס. און איין ים, אפער פאר מיר, פאר אונז ביינען איז דאס א גרויסע דאך! מיר האבן איינע גענוג צו בע-גאלטען אלע אונזערע חובות, און עס וועט אונז נאך פערבלייבען א שטח פאר הונדערטער. וועטס טאקע מאכען געהן זיך בעשטעלען א פאר נישט קליינער, דער וואס ער האט מיר היינט, פאר עסען דערלאנגט דער טייערער סאלטער.

נישט, פערטאג, אז איהר וועט גליקליך, איהן גלויבט אויך נישט! א שטח פאר איהר גליקליך, ווען עס פעהל איהר אלץ, ווען די האט חובות... יא, יא, איינער מיר האט מיר געזאגט, אפמער וועט זיין פערשולדיגט איבערן קאפ און איהר ווייסט גא-נישט, ווי איהר וועט זיך אפגעלייזט דערנאך... און דאס וועט איהר באהל זעהען, אז סאלטער איז אפער-טער מענטש, א גוטער פריינט, וואס מען קאן זיך אויף איהם פערלאזען... איהר וועט עס זעהען גאר אייניגטען... ס'זאלט גאן, מיין ליבע בעטע פון דעם, וואס איהן האבן איהן געזאגט... בערעכענט, וואס איהר קאנט אלץ געווינען... עס, איז דאך צאלן אזוי איינפאך... —

שטענדיג האבן צוטרין צו אונז ביינען און צו-נעמען אלץ פאר רעכט. פערלאזט זיך אויף סאל-טער, ער וועט שוין אלץ אזוי איינפאך, אז ער וועט פערשלינגען די נישט וואונדערליך רייכע קליינער, אלץ מיטגענוגען, און וועט זיך אפילו קיין קרים נישט טון... ער וועט גארנישט זעהן דאס גארנישט ווייסען... נא, דאס שוין אפאל ארויס טאק גוטע ווארט, בעטע פארטאג, פארוואס זאלט איהר זיין אזוי איינענשפארט? — אפער בעטע האט אלץ געשווינען. סאלטער האט צוגערוקט זיין שטחל געזענער צו איהרען און גענומען ווייטער ריינען: — אויף מיין ווארט, איהן הויב איין גארנישט אן פערשטיין... איהן וועל איין ליב האבן אזוי לאנג ווי איהן וועל לעבען... איהן שווער עס וויין... אז נעמט, ליבע בעטע, איהן ווילן פאר איהן, אזוי אומגליקליך פיהל איהן זיך, דאס גאר „יא, און אלע וועלען זיך אזוי גליקליך, אלץ וועל איין אזוי גוט, וועט איז דאך אזוי איינפאך, וואס איהן שלאג איין פאר, אזוי איינפאך... —

— אפער דו וועסט נישט האלטען דאס געלט! — האט זי אויסגערופען — עס איז אונגענוגליך, האט עס נישט פערדינט, מען פערדינט נישט קיין געלט, ווען מען שטעלט גארנישט איין, געשענען, ווערען אזוי נישט געהערט... — וואס ווייסט פון געשענען? פארווען דער גען אלע גלייך, אפילו די קלונטע פאר וועט דיר שטענדיג רעדען מיט אזא ברייטקייט פון זאכען, וואס די הויפט נישט אן צווייטע שטיין. סאלטער האט אלערליי געשענען, און ער האט מיר, קיין פריינט, אויסגעקליבען צו זיין א שטח און איינעם פאר זיין. דאס איז, דאס יוד, גאנץ באטירליך, ער האט איהר געזעהן מינע פעהליקייטען און וויל זי אויסגער-צען, דאס געשעפט איז געלונגען און דא. גאט, דעם רעזולטאט איהן פערשטיי נישט, וואס דו וואגט דערסט זיך אזוי. עס איז דאך אזוי איינפאך... — אפער איהן דאך דיר, אז דו קאנט נישט האלטען דאס געלט... —

דאס פאר פאלק מיט זייער גאט האבן פער-בראט א שטיינען געמיינליכען אונזען, סאלטער האט ביים טיש זיך איבערגעקוקט יעדע ווילע מיט פערטאג וועלכע איהר דערמאנען מיט זיינע בלי-קען, ווי שטארק זיין ליבע איז צו איהר... אונזערע זי איהם אמאל צוריקגעשטענען? איהם ער א זיגער און ער אונזען. — אז הייסט א פריינט, א גוטער, אמחער פריינט! — האט לעצן אויסגערופען פשיכער, ווען ער איז פערבליבען אליין מיט פערטאג — שטעל דיר פאר, אפערטער, באהר, וואס איז אזוי רייך, וואס האט אזא פריינטע בעקאנטשאפט און וואלט דאס זיך געקאנט פערמאנען ווער פרייע ליד די צייט, ווייסט ער פונדעסטוועגען נישט פון קיין גרעסערען פערענדיגען ווי צו פערברענגען א גאר וואס אליין געזאגט... און דאס וועט ער מיר פריינט נישט גאר מיט ווערטער, ער האט עס מיר טאקע היינט געווינען... —

ער האט געזענדיג רעדען און געוואלט וואס עס וועט ווייטער פארקומען. זיין גרויסער קערפער איז געווען פערנוגען און דער טיפער שטחל, ער האט געזענעט שווער. פערטאג האט צוגעשט איהם געהאט אויס-הערט מיט א געפיהל פון איינגעהאלטענע כעס עס איז טאקע געווען אמת, ווי סאלטער האט איהר געהאט געזאגט, אז ער האט געהאלטען אין זיינע הענט איהר מאנט שטעלע, און די האט נישט דערוועלט צו וויינען איהם די טיר-וועגן זי האט א-פער צוגעזעהן ווי דער ויקער קיילעכדיגע מענטש דער רייכער סאלטער, וואס איז געווענליך אזוי גראב און פרוץ, האט אצט געלאטערט פון ליבע צו איהר און איז אפילו געווען גרייט צו וויינען, האט א געפיהל פון רחמנות געמישט מיט שטאלק, מיר א ריהר געזען אין איהר, זיך ווייטער פערנען אויף איהם? וואס וועט זי דער דעמאלט אויספיהרען? — וועט איז דא אפער פאראן א פונקט, וואס איהר האט דערפון גארנישט געטראכט, וואס די פריינטענאנט מיט א פריינטליכען שטייגער, און דאס איז, אז איהן פיהל זיך גליקליך, ווי איהן בין און ווערען האט איהר דאך אלץ וואס איהר וואס מיר געזאגט, נישט געמינט ערנסט... עס איז דאך אלץ געווען שפאט... — א שפאט... א שטח פארטאג... ווען א מען געהן פשוט אויס די כוחות... און דאס מיר

— מיין סא וועט זיין איהן דעהייס ערשט אין א שעה ארום, אפער איהר ווייסט דאך דער סאלטער אז אונז שטערט איהר קיינמאל נישט. — איהר מענט מיר גלויבען, — האט ער וויי-טער געזאגט, — איהן האב געהאט אין מיין לעבען פארווען פון יעדער סאלט... איהן קען נישט זעהן גאט און איהן דאך איהר, איהר שטעטע איהן מיר גוט... ס'וועט קען העכער ווי די בעסטע פון זיין... איהן האב שוין אויסגענומען גאנצע פערמאנענטע אויף בעשענענען, וואס זענען נישט ווערט איהר ער מנישט מינענליך, אפער איהן רע-נישט פון קיין בעלט... געלט שפילט ביי מיר קיין קאלע נישט... איהן האב גענוג געלט, איהר ווייסט עס אליין... דאך געהט מיר קיין דאך נישט איין, איהן האב איהן צופיל ליב, מיין גאנץ לוקסוס איז מיר געווען דערווענער, זינט איהן זעה צו, ווי איהר ווערט דא פערנוועלט אין ארעמקייט, פארוואס וועלט איהר נישט, אז איהן איהן פערשטאנען א בעטער און שפער לעבען? וואס זאל טייערע פיהלע איהר גאן אלץ נישט, ווי אויפריכטיג איהן בין פערליבט... פארוואס דאס איהר אלץ, „ניין, האט איהר מיר טאקע אזוי פיינט? ניין, איהן גלויבט עס נישט... דאס שוין אמאל „יא, בעטע, עס וועט פערבלייבען אויף אייביג אונזער ביינעס סוף. מיר וועלען זיך לעבען גליקליך אלע דריי מיט אייער ליבען מאן, און ער וועט קיינמאל גארנישט פערדעכטענען, ער וועט נישט צופיל איבערגעשפייט פאר דעם. ער וועט

פערטאג און געבליבען וועצען אליין, וואס איז גע-ווען צומישט, צווייטערט און נישט געוואוסט אויף וואס זי זאל זיך בעשליסען. באהל אפער האט זי דערפיהלט ווי איהר ווילע ברענט זיך, לאזט נאך... זי וועט מעהר נישט קאנען זיך שטעלען גענוג... — עס איז גארנישט אזוי איינפאך ווי לעצן... — עס איז גארנישט אזוי איינפאך... — האט זי אמענליך געמארמעלט צו זיך אליין.

— ווי אזוי? — האט בעטע געזענעט. — יא, מיין טייערער, ער האט אונז אויסגע-שלעפט פון א ציד... ער האט אונז בעפרייט פון אלע אונזערע חובות... מיט א פארטע צוריק האב איהן געזעהן ווי שטארק די האט זיך גענומען צום הארצען פון די חובות, איהן אליין בין אויך עווער דערשלאגען, מען האט עס געקאנט לייכט דערקער-טען אויף מיר פנים, סאלטער איז געקומען און באק מיר זעהען ער האט גענומען מיר שטעלען פראגעס און... איהן איהן האב איהם געזאגט דעם

שען געהן פשוט אויס די כוחות... און דאס מיר

און ער וועט קיינמאל גארנישט פערדעכטענען, ער וועט נישט צופיל איבערגעשפייט פאר דעם. ער וועט

פון זיין זעלבן אויטש

בילדע רשע'קע אין זיינע בנים

די חיה האט בלוט דערשמועה

עס איז די אלטע קאזשערע שווער געפרובט געווארן אין די לעצטע יאָהרען, דער גרויסער דערזע איז געווארן סאלאמאן.

סאלאמאן האט אין שטאט קינד און קיט געקענט: א הויכער און א דאָרער גוי, א געוועזענער קינד און א גאנצערענער פון א גרויסער מוידע, און פון א פאר וואָסעס וועלכע האָבען איהם אריינגעברענגט און שוין סדר איבערן מויל, ווי אזוי ביזנעס פלאַס, נישט צעקענטע, איהם די אלטע יאָהרען האָט ער אָנגעהויבן צו שיקורן אַ דאָס וואָס עס האָבען איהם אַריינגעפון די עקען וואָסעס גאָנצעוואָנען צוויי שניידלעך גאָרען, וועלכע מע האָבען וואָסער געלישטעט און וואָסער זע- פון די געווען איינגעפירטען.

און די זון זיינע: אַדאָלף און וואָסערען האָבען אָנגעהויבן מורא צו עקעמען אַ דער פאָטער וועט די דאָס פערטענען פערטענען האָבען די איהם פערטענען פון דער שטוב און סאלאמאן איז געוואָרן פון א יוד.

דייט ווע האָבען איהם די קינדער פון שטוב פער האָט האָט ער זיך איינגעגעבן געוואָסעט דער שוואַך קיט זיינער און אָנגעהויבן גיסען, ווי אויף דער סע שטיינער, ביז ער איז דערגאָנגען צו דער מדרגה פון דעם שטאָט'סער שוין, וועלכער פלעגט במשך פון סאָן צווייפערטענען גראָשעס און קאָפּיקעס ביי זיינע געוועזענע פּעקאַטע, כדי פאַרנאָכט צו קע- פון קאָפּען אין מאָנאַט אַ פלעשעל, אַרײַנסלאָפּען ווערען דעם קאָדעק און לאָזען עס, טאָקע באַלד אויף די טרעפּלעך פון מאָנאַט: לוח'לעך אין האַלד אַרײַן און דערגאָנגען שטעלען אויפן הויכערן קאָל זיינע קינדער, די ממורים דע'פא' וואָס זיי האָבען איהם מעביר בחלה געווען און דעם גלח. דערפאַר וואָס ער נעמט זיך נישט אָן זיין עוולה.

מחמת דעם וואָס דאָס פלעגט אייביג נעשען מנהג'דיק, בעט יודע לויפן אין די שוועלען און ביי מדרש'ים מנהג'מער'ים דאָווענען, פלע ע זיך די שטאָט'סער יודען פיהלען תּכפּוּיג און זיך מיט גלח'ט פאַטשען אין די ביכער:

— אָפּער, הע, רבּונו של עולם, ווער איז אַ

לייט מיר צי סאלאמאן? סאלאמאן וואָס טוט? — ווער שווער זיך אָן ווי אַ חויד און וואָסערען, אָפּער מיר, ווע?

אויסווישען פלעגט זיך סאלאמאן ערשט פאַרן קריסטליכען צענטראַל, ווייל באַר ביז דאָרט פלע גען איהם די שיקורע פיס דערטראָגען און געבען צענטראַל'ס פלעגט ער שוין פאלען מיט'ן פנים אַראָפּ אין ווייכען זאָמער אַרײַן אין וועלכען ער מלעגט אַרײַנלאָזען זיך רעשט גאַל און ביטערניש, נאָך וועלכען ער פלעגט אַרײַנשלאָפּען מיט ווייטען שוים פאַרן מויל וועלכע פלעגט קאָכען און דך בלעך לען, ווי קאָכענדיג וואָסער אין טאָג צוליב זיך הויטען ברעכען.

קאזשערע פלעגט אָפּט אין די פאַרנאָכטען אין איהם ווען אַהיים פון שטאָט, סאלאמאן, כמעט ווי אויף די פליצעס אַהיימערטאָנען, אַוועקלייגען איהם אויף איהר באַלעג פון שטוב און זיך בער מיהען מיט אלע מעגליכקייטען איהם אַרײַנסצוברענגען פון שווער...

און קאזשערע האָט סוף כל סוף זיך איבער- צייגט און מער ווי שטיינען און כראָפּען און זיך לען זיך, קען זי פון סאלאמאן נישט דערוואַרען פלעגט זי שוין אַהיימערטאָנען איהם בעוואָרען מיט וואָס עס פלעגט איהר קומען אונטער דעם האַנד, און האָבען מיט פערטערעס אויפן, טענות צום הר- מעל און אַרײַנדען זיך איהר האַרץ, אַנזי איז זיך דיג, זי מוז אַזוי שווער און ביטער אַפּאַרטיטען דעם גאָנצען לעבען און אַלץ פאַר יענעס אין גאָל נישט גאָל אין מלגט נישט פאַר איהר, אַז למשל: „אָפּט אלטע פאַרשטיגענע בילדע, ווי דער סאלא- מאָן מיהאט זיך אויף מיט איהר..."

א בעל'דיגער, א פערטיגער, פלעגט זי איהר טרענען אויפן באַרלאַג פערטיגער, און פון די טרענער, אפּשער אפּשער, אַ יינגעוואָסעט אין שטוב, האָט זיך פון באַרלאַג: געפיהלט אַזאָ דומענדיגער ריח, וועלכע האָט זיך איבער דעם וואָסער: כאָטש צעלייגט, אַז ע' האָט כל ע' ווי מיט צוואַנגען כאַרן האַלד געכאַפּט און מחמת איבערקייט זענען איהם די אַרײַן פון קאָ אַזוי און ע' האָט דער ריכער גאָלד געקענט ביים אַרײַנקומן, געמערקען, ווי אויף דעם בלויז יע פּענסטערל ליגט א שטיק ברויט.

צו דעם שטיק ברויט איז כלייב, ווי אַנאָוואָסעט

זשעמערע עסטען אַזוי גוט און אַזוי פיל און גוט איהם אַלעמאַל צו טרונקען פון דער וואָסער-פלאַש, ער האָט נישט געוואָסעט פאַר וואָס עס טרונקעט איהם די אלטע קאזשערע ווייטער זיך לייגען אַלעס פאַרלאַג, כאָטש ער איז ערשט וואָס פון איהם אַלעס געשטאַנען, כאָטש עס איז איינדרויסען נאָך העלער טאָג, — געוואָסעט האָט ע' באַר, אַז עס דרייט זיך איהם אין קאָ און אין דעם קלייבעס שטערען, איבער די שמאַלע אויגען-שפּעלטלעך און איהם אַזוי שווער, ווי ער וואָלט געווען מיט בליי אָנגע- גאַסען, האָט ע' דעריבער דעם אַלטער געמאַלט און צו פיהלען אַ ברייטעניש אין האַרץ פון דער ווייטער גוט געווען אַוועקצולייגען דעם שווערען קאָ און צו פיהלען אַ ברייטעניש אין האַרץ פון דער אויסגעטרונקענער וואָדקע.

עס איז איהם גאַנציש בעקומען געווען צו לר- גען אַזוי צוגעטרונקט צום וואָסער פון אַ ליימגעס פריכטער וואָס און איינגעוואָסעט אין זיך דעם ריח פון דער אלטער קאזשערע קע'פער, אַ ריח ווי פון סאָוועס, געמישטע מיט פערטיגער שווייס און צוגעטרונקעט מיט בילדענדיגער תּאָוה פון אַלעס פערשטעטען פלייש...

אַז אַ דער ריח און די אויסגעטרונקענער וואָדקע קע האָבען כלייבס קאָ פון וויט אויף וויט געוואָר פון אַזוי לאַנג ביז ע' האָט מיט דעם שווערען שטערען אָנגעקלאָסעט און דער לייזונגעלעך טאָפּ און ווע האָבען אַ קלייבען פון מאַכענען זיך דער- הערט.

— וואָס האָסטו דאָרט קאזשערע? — געפיל, וואָססטו?

— יא, גיבט און נישט ווע האָבען דער אלטער קאזשערע פּינגער געציערעט, בעט זי האָט אין דער טאָרע אַרײַנגעשטעקט אום פון דאָרט אַלעס צוגעהמען אַ טייל פון די שווער צוגעפּענעמלעכע גרעסערע און קלענערע מאַכענען — געציערעט האָט כלייב, געפּענערט מיטן גאָנצען קערפער, ווע האָט די ווהע בלוט דע'שמעקט אוןקומט ווהענען איינשטיקט האָט ער דע'פיהלט אַז ער מוז שטאַ- טעווען, ער מוז אויסשפּענען יעדען בערע, און דער- היג בלייבען, האָט ע' די ציינער צוואַנגענעוואָסעט אַז זי וואָלט פאַר אויספּענען איינער אַז צווייטען נישט קלאָפּען און געלאָזט פון דער אלטער קאָזש- מערע מיט זיך טון, וואָס באַר זי האָט געוואָלט.

— (==)

אין די מיטעלע יאָהרען! וויאָזוי מ'דארף אפ- היטען דאָס געזונט

מעדיצינישע שמועסען

פון ד"ר י. טען

איבערן גאָנצען קערפער, דאָס האַרץ קלאָפּט, דאָס הייטס, עס קאָרשטעט זיך און דריקט זיך אַרויס הונדערט טויזנט מאל אַ מערלעך. פערטענעט- מען עס אין יאָהרען, דאָ קריגט מען פאַרנאָכט- שע ציפערען, וואָס בעווייזען ווי גרויס עס איז דער כח פון האַרצען, און כדי צו בעוועגליכקייט וואָס גרויסע אַרײַט, מוז דאָס האַרץ אַלעין אויף האָבען חיונה, און דאָ ווירט קומט דער פערטענעט- טער ראָד: ווערען די האַרץ-אָדערען פערטענעט וועט און פערטענעט, דאָ קריגט דאָס האַרץ ווייניג חיונה, אַזאָ קראַמפּ פון די אָדערען אָדער נאָך די פערטענעט פון זייער חלל, שטעט דער בלוט-צירקולאציע פון האַרץ, און מען קריגט גיטס באַר שרעקליכע האַרץ-שמועסען און אַפּאַקעס, יאָ- מען איז אויך בשעת מעשה אַ חולה מסוכן, ווייל יעדע קראַמפּ אָדער פערטענעט, ווען דער פּעה לער, ווערט נישט גיך בעזייטיגט, זענען אַ דירעקט סע לעבענס-געפאָהר.

און צוליב וואָס וואָסער מיר עס?

די פאַר קאָמפּליקאציע פון די מיטעלע יאָהרען זענען בלויז אַ קערענערל אַלעס גרויסען קאָד- פלעקס פון חלואת, וואָס בעווייזען זיך אין די מיד פלעלע יאָהרען, און ווייטס מען וועלען זי און צייט דאָס ווייטס מען אויך ווי אַזוי זיך אויספּוהרען, אַ מענטש מיט קראַנקע, פערטענעטע אָדערען, וואָס זי וואָלט נישט זיין, אַ מענטש מיט אַ הויכער בלוט-דריק און אין אַנהויב פון אָנפאַלען, קאָן זיך אויסהיטען פון אַ שווערער טראַגעדיע דורך לייכטע רעדע אַרײַט, רעגולערענדיג שלאַף, אָפּצעהרונג פון איבעריגע פּעס, און אַ צוגעפּאַסטען דיעט, ווער אָפּער עס ווייטס נישט פון דעם און הילפט אָדער האַרעוועט, שווער און עסט איבער די כוחות, אָדער געהט אַרויס פערטענעט און פערטענעט און עסט זיך אויף די גאָל, און ער טאָקע ווי אַ בלינדער מענטש וואָס שטעטט בעסען אַנאַפּאָרונט און האָט נישט ווער עס זאָל איהם וואָסערען.

אַ מענטש אין די מיטעלע יאָהרען מוז זיך אָפּט לאָזען אונטערוועקען — ווייניגסטענס אין מאל אין זעקס מאָנאַטען, וואָרעם, ווי וואָס אַ יודיש וואָסער, ווער עס פּרעגט, באַהאנדעט נישט, ווער עס וויל דערלעכען אַ גוטע עלטער, מוז הייטען די מיטעלע יאָהרען.

שפייז פאַר די געווענען און פיהרט אַוועק די אַפּ- פאַרשטאַפּען, סייס און פערטענעט פּראָדוקטען צו די באַטרייבס פּליטעס: צו דעם לעבער, צו די לונגען און צו די נירען, וואָס זי ווערען אָפּער- רייניגט און אַרײַנסגעשווענקט פון דעם קע'פער. ווערען די בלוט-קאָלען געשטערט, דאָן שטעט דער גאָנצער מסחר, די דעליקאַטע געווענען פער- הונדערט און טרינקען זיך אין ווירט אייגענעם גיפּט, דאָס פיהרט צום צופאַלען און פערטענעט פון די געווענען, און וואָס דער ווייטענער געווען ווערט צו שטערט, דע'רענעט די באַרדע דעם חלל מיט ווייניגער נוצליכען אָדער נישט ספּעציאַליזירטען בעדער- געוועב. די נירען געהען פאַרלאָזט צום גלונג גראָד דאָן, ווען זייער אַרײַט איז טאָפּעל נויטווענדיג, און אַזאָ שליסט זיך דער פערטענעטער יאָד אַלץ ענגער, און ענגער, ביז די רעדע'ר הערען אויך צו דרעהען זיך און די מאַשין בלייבט שטעהן.

איינער פון די צייטעס, אַז די צירקולאציע איז אַ פערטענעט, איז אַ הויכער בלוט-דריק, ווען דער בלוט-דריק דראַפּעט זיך אַלץ העכער און הע- כער, ווייטס מען, אַז עפעס איז דער מוהר יאָט דער בלוט-צירקולאציע און מען טאָר נישט פער- לירען קיין צייט אויף אויסצוגעפּענען, וואָס עס ליגט דער פּעהלער.

וועט איהר אָפּער פרעגן: איז טאָקע ווע אַלץ צו ווייטען, אָפּער וואָס קאָן מען פון דע'רענע?

לייזער איז די אָדערען-פּערהאַטונג אַ חלואת, וואָס לאָזט זיך שווער פּערהאַטונגען. עס איז אַ בעקאַנטער פאַקט, אַז מאַכט פאַמיליעס-סע- צירקולירען זיך אין הויכער בלוט-דריק, אַז ער נוי חער-קאָמפּליקאציע און אין אָדערען פּערהאַטונגען.

דאָס האַרץ איז אין אונטערמירליכען אַרײַט, טאָן אַיין, טאָן אויס, קלאָפּט דאָס האַרץ און יעדער קלאָפּ טרייבט דאָס בלוט אַרײַן אין די אָדערען

אַ קראַנקהייט, וואָס איז כמעט ספּעציפיש פאַר דעם מיטעלען עלטער איז די פערטענעט פון די בלוט-קאָלען (אַרטרעמא סקלע'רואַט), ווי דער באַמערן זאָלט, איז דאָס אַ חלואת פון בלוט-צירקולאציע, צו די בלוטען זאָלען צירקולירען ווי עס. די דאָרף זיך, מחמת די בלוט-קאָלען זיין עלטערט און צופאַליג, אַזוי אַז זי וואָלט קאָנען דורך צו- נאָפּיטען און צווישפּרייטען זיך, יעדעלען דעם דרוק פון דעם גאָנצען בלוט-סיסטעם און אויך די אַרײַט פון האַרץ צו רעגולירען, ווערען די אָדערען שטאַר אָפּן שטייף, דאָן פערלייט די צירקולאציע איהר אנהאלט און דאָס האַרץ ווערט באַלד קראַנק און איבערגעפּאָרטיגט די אָדערען ווערען שטייף, מוז מוז די ווענטלעך פון די בלוט-קאָלען פערלירען זייערע עלאַסטישע געווענען און ווערען פערטענעט סען מיט דעם מוידערווערטיגען פערטענעט-געוועב, וואָס קאָן זיך שווער צונופּיטען און נאָך שווערער באַקענען דעם דרוק פון דעם בלוט, אויך בעזעצט זיך אין די ווענטלעך אַ מין קאָלד, וואָס מאַכט די פּינגע בלוט-באָנעפּינגע ווענט, ווי שטיינערע ריינעס דאָס איז אַזאָ גרויסער שטאַרע פאַר דעם געזונט, אַ בעריהמטער געלענטער האָט אָפּמאַל דערקלערט:

— זאָגט מיר ווי האַרט עס וועטן איינערע בלוט קאָנפאַלען, וועל איהר אַיין זאָגן ווי אַלעס עס איז איינער קערפער. אַ מענטש איז אַזוי אַלעס, ווי אַלעס וועט זייער אָדערען ווער עס האָט אָדערען פון אַנאַבאָני- קערדיגען מענטשען, איז אַ ביי-שטאָנעם נישט קיינען דיג, וואָס לויט דער מעטריקס איז ער נישט מער ווי פערציג. און פאַרוואָס איז עס אַזוי ווייטענע?

אונזער גאָנצער לעבען איז אָפּגעגאָנגען פון דער בלוט-צירקולאציע, דאָס בלוט ברענגט צו טראַנקע- פאַר-קאָלען, וועל איהר אַיין זאָגן ווי אַלעס עס איז איינער קערפער.

און פאַרוואָס איז עס אַזוי ווייטענע?

אונזער גאָנצער לעבען איז אָפּגעגאָנגען פון דער בלוט-צירקולאציע, דאָס בלוט ברענגט צו טראַנקע- פאַר-קאָלען, וועל איהר אַיין זאָגן ווי אַלעס עס איז איינער קערפער.

דייט אַ פאַר יאָהר צווייג האָט די מעדיציני- שע אקאָדעמיע פון דער שטאַט ניו-יאָרק געהאַלטען אַ צוויי-וואָכענליכען סימפּאָזיום איבער די קראַנק- הייטען פון די מיטעלע יאָהרען. אָפּער קיינמאַל נאָך-הילד דער סימפּאָזיום נישט געווען אַזאָ גרויסער הערשאַפּט ווי אַזאָ די לעצטעס איבער קראַנק- הייטען אין די מיטעלע יאָהרען, און דעם יונגט הערשן ליגט אויף דער האַנט.

אזעט, עס זענען פאַרהאן קראַנקהייטען און חלואת'ן אין אלע יאָהרען פון דעם לעבען. עס זענען פאַרהאן קינדער-קראַנקהייטען און עלטער- שוואַכקייטען, אָפּער די מיטעלע יאָהרען זענען באַמט אַנאַליסענאָם, מחמת און די בעזענענען זיך די דנד פון דער יאָהרען איז די טראַגעדיע פון עלטער. די דנד פון דער יאָהרען איז נישט די שטראָף פון עלטער באַר טאָקע אין די מיטעלע יאָהרען וואָס מען אָן צו בעזענענען די חובות פון דער פערטענעט און דאָן ווערט געלייגט דער גרונט שטיין פאַר באַקראַפּט פון אַלעקייט. אַז די יאָהרען זענען מער ווי אַ שוועל צווישען צוויי גרעניצען. זיי האָבען ווירעס אייגענע פאַרנאָכטען און זיי זענען אייגענע אָנגעוועסענע לעבענס- אַ פאַנגען, און ווייל אַז די יאָהרען זענען די פּרובאַטאָרעס און לעבען, האָבען זיי אַ טאָפּעלע פערטענעט פאַר יעדע אייגענע.

די מיטעלע יאָהרען ווערען, אָדער קאָנען אָנגעפּרעסן ווערען מיט'ן באַמערן פון ראַק-יאָהרען. אויב מען בעהמט דעם ראַק אין ווייטערען זיך, דאָן איז נישטא קיין אַיין שטופּע אין לעבען, ווען דער דאָגאָר, מחבל האָט נישט קיין שליטה איבער דעם מענטליכען קערפער, עס זענען פאַרהאן שווערע, ממש מערדערענע פאַלען, אַפּילו אין די קינד- דער-יאָהרען, און קיינער קאָן נישט זיין וויכער. אַז אויך אויף איהם וואָרט נישט די ראַק-געפאָהר אָפּער טאָקע דער גרעסטער פאַרנאָכטען פון ראַק וואָסעס פאַלס אויף דעם עלטער פון איינער די פערציגער יאָהרען. אַז דעמאָלט האָט דער ראַק די גרעסטע שליטה, ספּעציפּל דער מאַגען און געווערסירדאָק, דער ראַק פון די פרויען אַרײַנצו- פון דער מרוט און אויך פון דער הויט, צונג און ליפּען, בושעוועט מיטטענס צווישען מענטשען, האָט זענען אין די מיטעלע יאָהרען.

南京三友社

[illegible]

ד' תשס"ח קאנפערענץ

[illegible]

א' א' ק' ר' ס'

דער רבי און דער הלפרין

צו"ג גרין טיפער...

● 三、如何防止

[illegible]

הַטֶּעֶר לְאַזְזֵה זָהוּ קְרֵאֵה

ניצח מילג'ר איז היטלערס מינסטער-קאניצל

[illegible]

פארקראפט איז די קליינע ארטלעך

דער דריטער סטער

[illegible]

א ע"ה סע פ"ה רב

קאז איר פסק'ענע א שארף

[illegible]

טעמער ריידסטו!

ע"ב נ"י. לאר-גערדאמער

[illegible]

טפצעצא, ס'לעזר איז גיט צו

ווייזט ער זינע דאכאלסן

[illegible]

איבערגעקוקט א האלבע וועלט

איז דער קראנקעז-קאסע

[illegible]

לייצער איינצולאזן צו קאמפ. וואו

אין פאנעכעס איז לאדער צוויי לעטע אנגעמע

[illegible]

לער אמת האט בעזיגט

[illegible]

זייגער מאכער פֿיפֿט

[illegible]

ה'תשנ"ב 2000

COPIES: 25. 1. 2000. 1. 2000. 1. 2000.

[illegible][illegible][illegible]

פאר אונזערע הינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט“

ט ר ע ה

פון י. ל. סיגאל

— סרעף וואס האלט און
אין מיין האנט?
— און רינג
מיט א ברילאנט.

— ביין, ביין, ביין.
האסטו גוט געטראפן,
ביין, ביין, ביין.
קעגן, לעג דין שטאפן.

— בי, וואס האלט און
אין מיין האנט??
— און דאן
האט שטעקט אין וואס??

מיינסט א שטונקעל
מיינסט
ג. און דאן
מיינסטו טאקע

ג. א. חס.
איהר קאנט גיט שרעק,
ג. א. דעם-וועג
ו. א. און דעם.

ג. איהר דעם שוין
האט און האט?
ס'איז מיין אלטער
שוואגער קנאפ.

— א. —

ציגיינערל

פון י. ל. סיגאל

דעם ציגיינערל אין בוד
טעט א פארגלע מיט ברויט.

טאקע און אין מארק אונזער
און געלאזט איהם אויסן וועג.

פונדערווייטעס דא גיט ווייט
שטעט א וועלדעל מיט דער דייט.

און דא פונדער צווייטער דייט
לייגט א גרויסער טיין צושטרייט.

קוקט ציגיינערל און קוקט
קאפ פון בוד אריינגעקוקט.

און ס'ווייזט אויס א איהם געפילט
ווי ס'איז אויסגעשטאט די וועלט.

און ער קיט געשמאק דאס ברויט
אונטערן דעכעל פון דער בוד.

פון אונזער אר-טעז קוואל

(לויט דעם מדרש)

י. ד. ש. אפרים גאלדבערג.

האסטו פאר מיר קיין דאן גיטש צוגעקויפט? האט
אין דער גאנצער פרייז פערזענלעכע:

און דאס פאר דיר, מיין האט קעניג אלץ איינ-
געקויפט, אבער מיט דעם איינפאכעם כלים. און
ווי און האט פערזענלעכע דיר גאר רייכע ליכטער און
שטענדיג כלים, וועלכע דיינע דיינער האבן פאר דיר
אונטערגעשטעלט, האבן און דיר פערזענלעכע און
אויס בושט האבן און מיינע איינפאכעם כלים פערזענ-
לעך, ווייל מיט און אלץ אים און איינפאכעם.

— און שווער דיר! — האט דער קעניג גע-
ענטפערט: — און און וועל גלייך בעווייזן אלץ
מיינע פערזענלעכע כלים האט מיינע דיינער האבן דא
ערשט אויסגעשטעלט, און וועל דיר גאר בענוצן
מיט דיינע איינפאכעם כלים, ווייל גיטש צוליב דין
רייכקייט פון און אהער געקומען, גאר אויסשליס-
ליך צוליב דין קלוגשאפט און מיט ליכטשאפט צו
דיר גרויס.

— און, ווען די יודן האבן זיך איינגע-
העט און דעם בעוועגליכע משכן — אין דער
מדר, וועלכע איז געווען אריינגעקומען פון לילע
כער און מיינע צוואנציגערשטע, און האבן
דאס די מדר, מיט די דעם ליכט צוגענומען.

— האט זיך די נאנצע הימלעשע הערשאפט פון די
הויכע הימלעך, צוליב דעם כבוד פון די יודן —
אונטערגעלאזט פון די שיינעדיגע שטערן-פליכער.

און האבן זיך איינגעקויפט צו וואוינען אין דעם
פערזענלעכע קליינעם וואוינבונד-ארט (משכן) וועל
כער איז מיט און פיל וועג שטארקע און לבנה

ליכט פערזענלעכע געווארען, און דער הייליגער משה
אליו, האט און גיטש צוואנציגערשטע אריי-
געקומען און וועל ע' האט געוואלט (וואו יודל משה
לבוש אל אהרן מלך), און גאר צוליב דעם

כבוד פון די יודן וועלכע האבן זיך דאן אויסגע-
צייכענט אלס א געהארגעטע פאלק. מיט דעם האט
די האבן זיך אריינגעקויפט מיט די ווערער

נעשה נעשה, און דער משכן בעשטימט געווארען
פאר א „געטליכע פונקט“ און א וואוינבונד-פאלק
פאר דעם געטליכע כבוד (שכונה), כדי פון דאס

צו פערזענלעך זיך צו זיך און און און און און און
מלחן און די ערליכע תולדות און געקענט געווען
צו (חקים ומשפטים), מיט וועלכע די וואלדן זיך

אויסגעפערט אלס א פאלק פנים העכסטע מאקאל
צו זיך בעליבטער פון אלע פאלקער (סגולה מכל
העמים).

דער קעניג און זיין פריינד

א קעניג וועלכער האט בעהערשט פיל לעב-
דער און מדרות, און אויסער דעם געווען דער רייך.
און האט פערמאגט פיל גיטער און בעוועגליכע פער-
מאנעס.

דער קעניג האט צווישן זיינע אלע פריינד
און באהענטע געוואלט איינעם א גוטע איינפאכעם
פריינד, וועלכע איז געווען אים, און האט זיך
אליינפאכעם בעמיהט צו פערלייגען זיך געוויקענע
לעבן, און כדי גיטש צו וועלדען געווען פון מענטש-
לעך, האט ע' געלעבט איינעם, און האט זיך
פערזענלעכע מיט זיין אים, שטיקעל ברויט. דער
קעניג האט אים אפער דער ליב געוואלט פאר
זיינע גיטש איינפאכעם און פאר זיך קלוגשאפט,
און האט אפמאכט געווען די געלעבטע צו פער-
ברענגען מיט אים צוואנציג, ווי אויך זיך פערזענ-
לעך פערזענלעך צו וויסן די זאכע, ווי עס לעבט
זיך אים און פריינדיגע לעבן, האט ער בעל-
טון צו מאכען א בעדן און זיין וואו און צו עסען
ביי אים א מיטגא.

עס איז באלד געמאלדען געווארען דריינעגער,
דעם קעניגס אריינצו פריינד און דעם און דעם
טאג וועט דער קעניג פאר זיך ביי אים א מיטגא,
און וועט פערברענגען און זיין וואו א טאג מיט א
נאכט.

דער אריינער פריינד איז געווען געווארען
פון דער גוטער בשרות און האט געוואלט צוגר-
טען פארן קעניג און אויסגעפערטען צימער,
וואס איז בעשטימט פון אריינפאכעם בעט און טיש

און אריינפאכעם ליכטער מיט א ליכט, און באלד צו
דער איינפאכעם כלים, וואס ע' האט פערמאגט.

צו דער בעשטימטער צייט, איז דער קעניג
אין בעליבטע פון זיינע רייכע דיינער, אונטער
זיין און זיין פריינדס אריינצו וואו, האבן אבער די
בעדינער גלייך צעשטעלט געווארען ליכטער און

דער טייכער כלים פארן קעניג.

דאס האט בעמערקט דעם קעניגס אריינער גר-
טער פריינד.

ער האט גלייך אריינגעקאפט פנים טיש זיינע
איינפאכע ליכטער און כלים און די בעהאלטען.

האט אים דער קעניג אויסגעקוקט געמאכט:
צו דעם האט און דיר גיטש בעווייזענע געמאל-
דען, און כוועל און זיין וואו עסען א מיטגא, און
פערזענלעך ביי דיר איינעם שעה, פאר וואס זשע

דאס אנטוישטע שעפסעלע

(פון יהודה שטיינבערג'ס משלים)

א פערסאנלעך און צוגעלייטען שעפסעלע, וועל-
כעס איז טאג און טאג און, וועל גרויסע בעהאל-
וועלט געווארען פון דעם גיטש געווען פאסטן, —
האט זיך אפגעלייגט פערזענלעך און געווארען:

— פאר וואס זשע מיר, גארטשע שעפסעלע גע-
צוואנגען וואו צו ליינען א לעבעסלעכליכע פיר-
צוואנג אונטער דער ביינער הערשאפט פון געווענע
פאסטער, גלייך ווי אונזערע פיס וואלדען צו קיי
לעבן געשטעלט געווארען? די ביינער וועלט איז דאן
פאר מיר כסדר אפער, גאט גיטש ווייט אפגעלייטען
די מיינע בערג, בעהערקט מיט פרישע גראסען
פרישעפאלע טאגער, פולע טייכען מיט קלארע ווא-
סערען! און ווען עס וועלדען אפאלע אפגעקומען די טרי-
טע הערשט טעג און קאלטער ווינטער צוואנגען
— די אונטערגעוואנדענע צייט פאר די אריינעלע שטא-
לעכער אויב מיר וואו וועלדען אן דעם פאסטן
און פון מיינע צווענטיגער פרישע דעסענען וועלדען זיך אן
א טאג מענטשן — פאר וואס זשע וואו וועלדען אפער
מיר גלייך גיטש דיינע אלס א בעשטימטע און
פערזענלעכע פון דער קעלט, און מיר מלך —
די אונטערגעוואנדענע אריינעלע פערזענלעך פון די צו-
צוואנגען קאלטע ווינטער-הערשט?

דאס פערזענלעכע שעפסעלע האט זיך מיטגא
טראכטען געשטעלט שטענדיג בעהערשט ווייכע אר-
דעלעלע פערזענלעך, וועלדען „בעהערשט“ און „אויס-
ליינען“ וועלכע דערווארטען ווי גאר און דעם גאר
ווענטער צווייטעל. עס האט מיט זיך בעשלאסען צו
צוואנגען גאר א שטיקעל צייט, ביי עס וועלדען איהר
אונטערגעוואנדענע גיטש אפגעוואנדענע וואו, וועל
ער העכסט פנים האט זיך אריינלייטען און אפער
ליינען וואו זיך אריינלייטען וועלדען טראכטען. עס האט
און אפער און איהר געדאנק פארשטעלט און פאר
אויסגעפערט דער נאכט אן ווען איהר פיינטלי-
כער פאסטן וועט אפגעקוקט זיין שולד און וועט
זיך „האט“ קלאפן פאר דער בעשטימטער צייט
געגען זיין אריינעלע, וועלכע האט איהם זיך
ברויט און געטראכט געגעבען, און אויך בעליידיקט
זיין נאכקוקט.

דעם א שווער געדאנק און גלייכער איהר
טאג וואס דאס געווען פאר אונזער אריינעלע
ווען דער פאסטן האט גיטש געווען בעשטימטע
פערזענלעך און אפערט איהר גאר וואס בייט אפער
האכשטע געדיכטע וואו, און אויך גיטש האבן
אויסגעוואנדענע די פרישע מלך פון איהר טאג

און א באקענטע פערזענלעכע פון קעלט, מיט
אויסגעוואנדענע איינגעוואנדענע פרישע, טייט
איינעלע וועלכע געווען אריינלייטען און אריינלייטען
און אריינלייטען וועלכע פון קאלטע שטאג, עס
שעמט זיך אלץ פאר די איינעלע געוואנדענע, און
פאר די גלייכע פלעגט וועלכע האבן זיך —
צו איהר וואו און בושט — גיטש איינעלע צע-
וואו, אריינעלע!

לודוויג ראבערט

פון א סעריע פערברענגע ביכער פון יודיש-דייטשע שרייבער

פון אריה שמרייט.

ס'איז געווען זיין טאג, מיט ווען און וואו גע-
האט, בנאמנות, ווען איהר ווען איהר ווען געווען
פון קעט איהר באן בעהערשט ווערען. לודוויג
ראבערט איז איינגעוואנדענע א וועקעלאפען און גע-
האט צו ווערען כאטש און וואס וואס פאסט ווי זיין
רבי וועלכע האט גאר וואס א וואס עסען און
פסק דין.

לודוויג ראבערט האט מיט איינגעוואנדענע, א
די „מוזע האבן איהם א קוש געוואן און איהם
אויסגעוואנדענע צו ווערען א וואס און ע' האט
זיך געפערט אין שווייט פון ווען פנים געוואנדענע
אפער א יודישער, אפער א יודישער גראס.

זיינע שרייט וועלדען גיטש געווען אריינעלע
פון האט און די דעקענע היינעט השפעה, לודוויג
ראבערט האט פונקט וואו ווי היינע געווען פון און
גלייכער ליבע און ליד, מתפלל געווען צו דער
בליכער לבנה, פון אלעמען געלעכט און אפער-
וואס, קיין יודישער האט און ווען האט איהם
ברוקהשם גיטש געווען, האט דאן עסען די
משפחה לעווען געוואן א פוסום פון גייסטליכע
מענטש.

די פאקט, ווען מן פון שרייבער האט לודוויג
ראבערט איינגעוואנדענע איינגעוואנדענע פון היינע, לודו-
ויג ראבערט איז געווארען א שלעכטע קאפיע פונם
ווינען היינע. היינע אלץ האט זיך אפילו געוואלט
געשטיממעט, א ע' האט שוין געווען צו טא-
פון א פאנטישע שול און האט זיך טאקע שטארק
פערזענלעכע מיט לודוויג ראבערט, היינע

א גרויסע השפעה אויף דער דייטשער ליטע-
ראטור האט בלי שום ספק געהאט די געווענע
רודלעווען, די גייסטליכע יודיש-דייטשע פרוי און
דער ערשטער העלפט פונם 19-טען יארהונדערט
טאקע רחל לעווען האט א דאנק איהר איינפלוס פער-
האלטען. איהר איינפלוס ברויטע לודוויג לעווען
גייט דעם שרייבער פערזענלעכע ראבערט, זיך אריי-
צוואנגען אויסן דייטשע פאנאט, לודוויג ראבערט
און אפער מעהר געווען געוואנדענע ווי א אמתער
דייטשער, וועלכער האט זיך געשפילט מיט דאס
ווי למשל א קינד, מיט קליינע שטיינבערגער.

אמאל, ווען היינע האט און רחל לעווען טאג
געלענען זיינע לידער און אלע בעווייזענע, איז צו
איהם באן דעם וועלכע איינגעוואנדענע צוגעוואנדענע דער
יינער ראבערט א שוין בעשטימט בחורל ווי זיין
שוועסטער, מיט א פאנטישע הערשעלע א שטענדיג
גער עסען געשטאממעט און מיט א שטיינבערגער
טאג דעם גרויסען דייטשער דע לאבט א קליין הער-
טאג, היינע האט א נעם געטן דאס העכסטע, האט
עס שוין געלעבט א קוק דאן און פערשטאנען
דאס ווינעלע, היינע האט לודוויג ראבערט געשטעלט
עליכע פראגען, אפער דער פערזענלעכע בחור
אין געוואנדענע א צוואנגענע, די פאנטישע און זיין
שיין יוג פנים האבן זיך געוואנדענע צו מיינען
און ווען האט ווי דאס לשון קרייז וואו פערזענען היינע
האט רחל לעווען ברויטע א ווייל בעהערשט און
דערזענער און איהם א מערקווידיגע עהנליכע
קייט מיט זיין שוועסטער, וועלכע ע' האט פער-
האלט, האט ער צום קליינעם לודוויג ראבערט, ווי

אייגענע שרייט, באוועלדען און דאסען, לויט דער
עצה פון זיינע גוטע פריינד שטודירט ער מילאנא-
פער באלא אויף דער אונטערגעוואנדענע און האלט און
פאלט אין פערלין, אין פערלין וועט ע' א איינפלוס
געבענער חסד פונם בעקאנטען דייטשען מילאנא-
ליכטער — וועלכער איז אונט גיטש געווען קיין און
געקאנטער אונטערגעוואנדענע — און איינער דער השפעה
פון פונקטען מילאנא-ליכטער, וועלכע און דאס דיר-
טשע פאלק פערזענלעכע ראבערט זיין יודישע אמנה
און שמועס דין, אפער אויך דער שמועס איהם צו
גיטש געוואנדענע דעם געוואנדענע גרויסען ליטע-
לישען ערפאל, אויסער אויף א קליינער צייט, ער

איז ממילא געבליבען אומגעקאנט. צו זיין כבוד
ליטעראטור'שע ערפאל האט איהם אויך שילמאל
פערזענלעכע זיין איינען ווייט, לודוויג ראבערט
פאר און געווען די בעשטימטע פערזענלעכע, צו איהר
הע פיס וועלדען די גרעסט דייטשע גאלי-
הער און געלעכט און אויסגעוואנדענע באן איהרס
א בליק א שטיינבערגער, א ווארט, א סימן פון געשט-
גאליען די בעווייזענע קינטלעך פון יענער
צייט פלעגט זיך אריינשלאגען צווישן זיך כדי
צו האבן די גרויסע זיידע, ווי וואו איינעם פון זי
אין דער בעליבטער קונסט אפערטען אויסגעשטעלט
איהר פארשטעט, און ממש וואס בעלין געלאפען
קוקען אויף דעם אויפגאב פון דער שיינער.

אין יאנואר 1832 האט פאסטאן אן א פערלין געטע-
שעווען די קאלערע און הונדערטער פון קריג
געפערט, איז לודוויג ראבערט א טאקע פון
דער שרעקליכער ערעמע קיין גאליאן באדן,
אפער דא איז ער אין דעמאלטען טויזענדיגען יארה
פון געטעטע טאג, געשטארבען אויף א געווענע-
פיער.

איצט ווייט קיינער גיטש מעהר פון איהם —
א ווען וועלכע ביכער-אונטערגעוואנדענע — און זיין
נאמען איז פערזענלעך געווארען און דער גרויסער
פון דער פערזענלעכע.

לודוויג ראבערט האט אויך פערזענלעך זיין
מל אויסן געבט פנים דראמער, דא האט ער שוין
אן געהאט עסען מעהר הצלחה זיינע סצענישע ווערק
פערזענלעך אן א שטיקעל טאלאנט, דעם אויבער-
פון לודוויג ראבערט דאסען פערזענלעך דאס ביי-
געווענע טויזענטער שוין. דער כח פנים פערזענלעכע
זיין, א געוואנדענע סאטירע אויף דער דעמאלטער
גער פערזענלעכע שטיקעלעך, א יודישע טעמע בע-
האלטען ראבערט און זיין טאגער, די טאגער-
עפסאט, א סך גאל האט און זיין גיטש אריינ-
רופען זיין ראמאנטישע קאמערע, קאמערע און פא-
טאנט.

לודוויג ראבערט איז געווארען געווארען אין
יאנואר 1778 אין פערלין, א ווען פון א רייכע יו-
דישען סוחר און ע' אלץ אויך געווען קורט א
קרעמער און אפילו א צייטלעך געלעבט אין גרויס
עשירות. ערשט א סך שפעטער ווען ס'האט זיך
איהם פערזענלעכע אונטערגעוואנדענע צו ווערען א שרייבער
האט ער אלס ליטעראט אפגעוואנדענע זיין פער-
מענע, אלס דראמאטורג פלעגט ער סבווענענע
זייען דאס טאקע וואו מען האט געשפילט זיינע
דראמען, ע' פלעגט אויך לעבען באן פון גיטש, ער
און אויסגעווען אין האלב איראקא; אריינגעוואנדענע
פון און דייטשער שטאט צו דער צווייטער פלעגט
ער איינגעוואנדענע פארלענגען און רעזיגנירען זיינע

לעצטע

7.45 וואו-אויסגאנג
3.31 וואו-אויסגאנג

ליכט-צינדל: 3.9

פרייטאג

29

יא

טבת ה'תרצ"ד

א סדרה עקוועזיציעס פאר
שטאטישע שטייערען
ווערען זיך איינזאמלען

(2) די פונקטן-קאמפער אין לאדז טיילט איין מיט, אז די פונקטן-קאמפער זענען שוין צוגעטרעטן איינקאסירן פארן מאנאטראם די שטאט-טישע שטייערען, ווי לאקאל-שטייער, הייזער-שטייער א.א.וו. איצט ווערען שוין איינגעמאנט די שטייערען ביזן יאָר 1933. פון ניי-יאָר אָן וועט מען אָנהויבן שטערען איינמאָהנען די שטייערען אויך פארן יאָר 1934.

די וואס וועלען צו דער צייט נישט בעצא-לען די שטאטישע שטייערען, וועלען האָבען אויס-צושטעהן פון עקוועזיציעס.

גרויסע בעלה בעת א פארלע-
זונג אין פוירישו פריידענהער-
פערטיין

(א) אויף עהרנעכטען איז צוגעטרעטן געווארן אין פוירישו פריידענהער-פערטיין (פרייט-קאָרע 61) א מיטגלידער-פערזאנלעכע, אויך וועל-כער דר. מיזשנינסקי איז אַרױסגעטרעטען מיט אַ פארלעזונג וועגן וויינאכטען און די רעליגיע. איינמאָנען דער פארלעזונג האָבען די קאטאלישע אָנהענגער פון דער פריידענהער-פערטיין אויס-געהויבען א טומל, וואָס האָט זיך געענדיגט כמעט מיט אַ פאָרגאנג, וואָס האָט זיך אויסגעריקט אין אויסהאַקען די שווערן פון לאקאל און דעמאָלירען די גאַנצע איינריכטונג.

זיך אויסגעגלייטשט

(2) נעכטען אינדערפרי האָט זיך אויף נאָ-פירקאָוויטש 42 אויסגעגלייטשט די 42-יאָהריגע העלענע מיטגלידער (סענאטאָרסקע 12) און זיך צוגעבונדן דעם רעכטן פוס.

פאָגאטאָוויטש האָט זי אָפגעפיהרט אין קריי-שפּיטאל אויף זאָגאָניקאָווא.

(2) דער 14-יאָהריגער יאָן פאָלינאק האָט נעכטען זיך אויסגעגלייטשט אויף דער וואלנשאַנ-טאָ-גאָס ביים הויז נומער 15 צוגעבונדן א פוס. געגען סטרוש פון דערמאָנטען הויז איז צוגעפוגע-שטעלט געוואָרען אַ פראָטאָקאָל, פאַר נישט-שטען זאָגט אויפ'ן טראָטוואר.

אפטייהען

היינטיגע נאכט-דיושורען

(2) היינט ביינאכט דיושורען: ש. יאָנקע-לעוויטש (פאָלשער מאָד 9), ד. שטעקעל (לימא-גאָסקינע 37), ב. גלוצקאָוויטש (גאָרשקאָוויטש 6), סט. האַמבורג (גלוצקא 50), ל. פאָלדאָוויטש (פּעס-ריקאָוויטש 307), א. פּאָטאָוויטש (פּאָטאָוויטש 81).

Varieteé-Dancing
TABARIN

Narutowicza 20.

י'ט'י'י'גער פראגראם אין אטראקציעס
4 BRAUN
4 FERNANDO
3 HARRYS
LEO SPARI

ווי אויך דער אויסגעצייכנטער אַרקעסטער
"The Weinroth Band"
טעגליך 5-8 פּאַנאָרמאָ, קאָנסערט 80 נר.
אָרטיסטישע אינסטרומענטן 10 אַ זייגער.
טאַבאַרינע-דאַנסינג
מיר לאָדען איין איין אויף די טרייכטעס
סירועס-מער-נאכט
אין טאַבאַריין!
א ים פון איבעראשונגען!
מ'זעט צו דערוואַרען טיילעך.

אונטערשטיצונג נאכ'ן מיליטער-דינסט

אורטייל פון העכסטען געריכט, וואס האט א פרינציפיעלע בעדייטונג

(2) דער לאדזער אייגנאמער ה' סטאנא-לדז (פון 11 ליטאָוואַ גאס) אַ ביוראָליסט האָט זיך בשעתו געמאָלדען אין אַרבייטסלאָזען פאָד און אין דער וואַקאַנטאָרע וועגען אויס-צאָהלען איהם אונטערשטיצונג, מחמת ער האָט נישט צעקומען קיין אַרבייט נאָכן אַבירינען אין מיליטער.

פערזאָנלעך זיך אויף די גילטענדע פאַר-שריפטען האָט מען איהם די אונטערשטיצונג נישט געגעבען.

ער האָט זיך דאָן געווענדעט צום העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל, וועלכער האָט פּעסע-געשטעלט פאָלגענדע געזעצליכע טעזע:

דאָס רעכט אויף אונטערשטיצונגן מחמת'ן מאָנאָטעל אין אַרבייט ענטשטייט דאָן, ווען דער אָנגעשטעלטער, וואָס האָט פערלירען זיין בעשע-טיגונג, געפינט זיך אָהן אַרבייט צוליב דער אונ-מאָגליכקייט פון געפינען אַנ'ענטשפּרעכענדע בע-שעטיגונג. פאַר אַנ'אָנגעשטעלטען, וואָס האָט מחמת'ן דינען אין מיליטער פערלאָזען זיין פּאָס-טען, האָט דאָס דאָזיגע רעכט נישט געקאָנט ענט-שטיין, ווייל ער איז נישט געווען אין דער סיטוא-ציע פון זיין פערלירען זיין בעשעטיגונג.

דריי געהאנגענע איז אייז טאג

אידישער סוחר, אפר'ן פון ארבייטסלאזען און אלמער קריסט

(2) אויף פשעוואליאנא 40 האָט זיך גע-האַנגען אויסן פּאַסעק פון זיינע הויזען דער 71-יאָהריגער יאָהאַן יערקע. צו מאַינען צעקומען און שטוב האָט מען איהם געפונען אַ טויטען, און פאַ-גאַטאָוויטש האָט שוין גאָרנישט געקאָנט אויסטון. פּאַליציי פיהרט אויספאַרשונגען וועגען ד-סיבות פון די זעלבסטמאָרדער.

(2) אויך זענענען אין אַווענד האָט זיך אין זיין אייגענער וואוינונג אויף גאָוואַס 17 אויסגע-האַנגען דער 36-יאָהריגער אברהם גאָדעס - אַ בעקאָנטער לאָדזער סוחר, וועלכער האָט אַ גרוי-סען מאָנאָטעל-סקאַדע אויף פּעטריקאָווער 38. מ'האָט דעם געהאַנגענעם צו שפּעט בע-מערקט, און אז מ'האָט איהם אַרונטערגענומען פון דער שטריק, איז שוין נישט געווען וועמען צו ראַטעווען.

(2) עהרנעכטען אין אַווענד האָט זיך אין זיין אייגענער וואוינונג אויף גאָוואַס 17 אויסגע-האַנגען דער 36-יאָהריגער אברהם גאָדעס - אַ בעקאָנטער לאָדזער סוחר, וועלכער האָט אַ גרוי-סען מאָנאָטעל-סקאַדע אויף פּעטריקאָווער 38. מ'האָט דעם געהאַנגענעם צו שפּעט בע-מערקט, און אז מ'האָט איהם אַרונטערגענומען פון דער שטריק, איז שוין נישט געווען וועמען צו ראַטעווען.

Mydlia Bebe szofmana - זאָלדאָוויטש

איז לאדז האבען זיי געמאכט "שותפות"

בערעל פון סאמפאלנא און איטשע פון האריש

צוויי פאַר אַ דרייער - איז ער ווידער אַוועקגע-לאָפּען...
און אַוועקגעלאָפּען איז ער אין דער פּאַליציי וואָס האָט געפּאַסט דעם בערל און איהם געכעסען.

4 שפּוירים האבען זיך מורא'דיג צוהיילט

(2) פאַר דער שפּעק אויף סקאַדאָווא 19 איז צווישען 4 שפּוירים אויסגעבראָכען אַ בלוטיג-געשעעניש, בעת וועלכען עס זענען געווען, אין גאַנצן מערערס און קנייפּלעך. דערביי זענען אַרעס-טליך צושטעכען געוואָרען דער 28-יאָהריגער סטאַניסלאָו וויטשקאָוועק פון קאַרעלעווסקא 28. דער 28-יאָהריגער ציריק דיעקטאָוואַ (צוגעל-גאָס 96), דער 19-יאָהריגער סטעפּאַן דראַוויץ (פּרוטא 28) און דער 37-יאָהריגער קאַרעל דראַוויץ, דאָווסקי, אַ קיילער פון פּרוטא 28. דאָס געשעעניש, וואָס איז געווען דער עפּילאָס פון די פּרייליכע "יום-טובים", איז ליפּ-וואָרען דורך דער פּאַליציי, געגען די 6. איז (א הויז די שווערע וואונדער) צונאָ-געוואָרען פּראָטאָקאָלען פאַרן "עלענט-דעל".

אז מארפע!

אויסגעגלייכען א מחלומה צו מאן אז ווייב

אויף שרודמאָוויטשקע יאָן נומער...
איינמאָלער אין מיטען נאָכט געהערט צווישען מאָן און ווייב: דאָס ווייב האָט געזאָגט: און דער מאָן האָט געזאָגט: די מחלומה האָט געוואָרען ביז נאָך האַלבע-נאָכט. דער סטובל איז ערלעדיגט געוואָרען קירושנער. פּסיגירטקע אויף בערלין דע רמא וואָס פאַר דע פּלי בעשעלע קראַנע און די פּלי האָט דעם מאָן אַ טאָוויש-פּעלץ.

פערברענט געווארען

(2) אין קאליש אויף מאַיקאָוויטש זיך פון אַנ'איינגעהייצטען אויזען דאָס אָנגעזעצטען אויף דעם 5-יאָהריגער ליבקי, אין אַ שווערען צושטאנד האָט קינד אָפּגעפיהרט אין אַ שפּיטאַל, וואו עס רי-זיך מיט'ן טויט.

Dr. Wolkowski

4 ציגער-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויז-און ווענערישע
טראנקהייטע, מענער-שוועכע
אויסנעהמט-שעה'ן פון 8-11 מיטאָג און 5-9 אַוועק.

ערב'ן איבערנעמען די אגענדעס

פון ארבייטסלאזען פאנד

(א) כידוע וועלען פון 1 יאנואר 1934, מ'ס'ן אריינגעהאן אין קאמפ פון דעם געזענדערסן פערזענלעכע געזעץ, פאָרשטעלענע ענדערונג-נען אין בעזונדערע געזעצטליכע אינסטיטוציעס אין אַמסטער.

געגען דעם נייעם ארבייטס-געזעץ

(2) עהרנעכטען מיטאָג-צייט איז אין דער פאַבריק פון פאַלשט, רוסא און קאַמפ פאַרנעק-מאָן אַרבייטס-פערזאנלעכע צוגעפוגענע דורך די פאַבריק-דעלעגאטען.

אויף דער דאָזיגער פערזאנלעכע האָבען זיך די אַרבייטער שפּאַר אַרונטערגענומען געגען דער ענ-דערונג פון די פּו - איצטיגע געזעצען, ווי זענען פירמע האַרפּער'ן פערפליכטעט זיך צו בעהייצען די פאַבריק און צו בעזאָהלען די "סטאווהעס"

פירמע הארפער'ן פערפליכטעט זיך

צו בעהייצען די פאַבריק און צו בעזאָהלען די "סטאווהעס"
(2) די אַרבייטער פון דער פירמע, האַרפּער'ן (פאַלדניאָווא 80) האָבען זיך געווענדעט צום אַר-בייטס-אינספּעקטאָריאַט מכה דעם, אז דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר זאָל אינטערוויעווען, מ'זאָל בעהייצען דעם פאַבריק-זאַל אין די פראָטאָקאָלען, וואָס די אַרבייטער ווענען נישט - איצטיגע צו אַרביי-טען אין די פראָטאָקאָלען צוליב דער קעלט אין דער פאַבריק, גלייכצייטיג האָבען די אַרבייטער זיך בעקלאָגט דערויף, אז די פירמע האַרפּער'ן נישט דעם קאַלעקטיווען אָפּמאַך מכה די סטאווהעס אין זי צאָהלט נישט פאַר די אַוועקגעבן, דיוועלע פיר-מע איז פאַר די זעלבס טאָס אין זיין צייט שוין געוואָרען בעשטראָפּט מיט אונטערשטיצונגן אַרעס-טעמען איז וועגען דעם פאַרנעקומען אַ קאַנ-פערענץ אין אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט, וואו די פיר-מע האָט זיך פערפליכטעט צו ערלעייגן פּאַל פּרע-סענציעס פון די אַרבייטער, אַהויבענדיג פון 9-טען אָקטאָבער ד. י. ווי אויך צו בעהייצען די פאַבריק אין די פראָטאָקאָלען טעג.

מערגען

קינא, ראקעטא (שענקעוויטש 40) דריי הנחה-סעאנסן פון הערליכען טייל "Urwis z Hiszpanji". מיט עדיק קאנטאר אין דער הויפט-ראלע, די סעאנסן קומען פאר פון 10.30 פריה ביז 4 נאכט, פרייטאג פון 30 גר. פון בילעטן שוין צו בעקומען.

די באראקאוו ביבליאטעק, אל. קאשטשוסקי 9 טעל. 191.50 איז טעטיג טעגליך פון 10 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 4 ביז 10 נ.מ.

געזעלשאפט קולטור-ליגע, לאדזש, הנחה-בילעטן אין שטאטשען טעאטער אין קינאס און אויף קאנצערטן.

די טעאטראל ארטיסטישע אפטיילונג גיט ארויס הנחה-בילעטן אויף אלע פארשטעלונגען אין און שטעטישען טעאטער צו זעהן גילדע פרייטאג, די קאסט קינאס ביי אונז אין שטאט, די הנחות זענען בעדייטנדיק.

מיטוואך און פרייטאג דעם 3-טען און 5-טען יאנואר 2 גרויסע הנחה-פארשטעלונגען אין שטאט טישען טעאטער צו ספעציעל ביליגע פרייטאג ווייל פון 30 גראשען ביז 1 גילדען מיט 90 גראשען, ביי דער קאסט אויף די זעלבע פארשטעלונגען קאסט פון 60 גראשען ביז 4.40.

פאלקס-אניווערסיטעט, מארגען, שבת, 4 נאכט, ווייטערדיגע דעקאדע פון ד"ר גרינבלאט פון זיך סעקסועלע היגענע, זונטאג, 8 אונטער ווייטערדיגע דעקאדע פון ח' ווייאוסקי פון זיך ליטעראטור.

שפראך-קורסן.

סווערען נאך אנהייבונגן איינשרייבונגען אויסן קורס פון פרעמדע שפראכען: ענגליש, פראנצויזיש און רוסיש.

דער קורס וויערט 3 חדשים, 2 מאל אין וואך, דער אפגאלי פארן נאנטען קורס קאסט 10 זל. איינשרייב-געלד 1 זל.

עספעראנטא פאר ארבייטער.

די עספעראנטא סעקציע ביי דער געז. קולטור-ליגע ארגאניזירט א קורס פון עספעראנטא פאר אנהייבונגן, דער אפגאלי פארן נאנטען קורס קאסט 5 זל. איינשרייב-געלד נאר 50 גראשען.

קורס פאר עקספערט-פיהרער, די טויטטישע אפטיילונג ארגאניזירט א קורס פון עקספערט-פיהרער.

איינשרייבונגען ווערען שוין אנגענומען.

הנחה-בילעטן, איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין סעקערעטאריאט פון "קולטור-ליגע" זא-כאדיא 68 (פראנט פארטער) טעל. 191-15 יעדען טאג פון 10 - 3 און פון 4.30 ביז 9.30 אונטער שבת און זונטאג טעטיג און איבערייט.

שטאטשען אויספילונגן

די טויטטישע אפטיילונג ארגאניזירט שבת און זונטאג פאלגענדיגע אויספילונגען: שבת 10 פריה אין סטאטשען טעאטער נאכמיטאג ביי דער טראמוויי-געזעלשאפט, זאמאל-פונקט ביי דער רעמיוע דאם-בראנקס 14.

זונטאג 10 פריה אין די קולטור פון שטאט טישען טעאטער.

דער זאמאל-פונקט אין קולטור-ליגע.

מיר מאכען הייז געשעפטן נישט מיט אונזערע בלוטיגע דייטשע שונאים!

CASINO
היינאט!
Liljana HARVEY
צום ערשטען מאל אין דער אמעריקאנער קאמעדיע א.נ.
איהר קעניגליכע האהייט
אין די איבריגע ראלען:
JOHN BOLES, EL BRENDEL
אויסער'ן פראגראם: צייכונגס-זאגנדיגע פון פליישער, ווי אויך אקסעלענטע פון Fox
אויס'ן 1-טען און 2-טען טעגס ווענען די פרייזן פערקלענערט.
אנהייב 4 נאכט, שבת און זונטאג-12 נאכט.

העברעאישע אהענד-קורסן ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שווערטיקא 29.

אין די נאכגעטעטע טעג ווערט געשעצט א נייע גרופע פאר אנפערנער אויף די העברעאישע אהענד-קורסן ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. איינשרייבונגען אין דער אנפערנער-גרופע ווי אויך אין אלע אנדערע גרופען פאר פארשטעלונגען טענע ווערען אנגענומען אין ציוניסטישען ציורא, שווערטיקא 29 פון 4 ביז 9 אונטער.

דער אפגאלי איז א מינימאלער, - פאר מיט-גלידער פון די ציוניסטישע יאנגער-גראדונגען ספעציעלע הנחה 7005.

ציוניסטישע ארבייטס-פארטיי, התאחדות פילוסאפיע 76.

היינט, פרייטאג, 8 אונטער קומט פאר אין אייגענעם לאקאל א בעריכטס-פארשטעלונג פון דער אפולישער התאחדות-קאנפערענץ אין ווארשא, מיט דער בעטיילונג פון די חברים דעלעגאטען: ד"ר ח. בערלעס, אליעזר דהם, ז. ווינער, אינוש. פ. לינדער, ג. ליכטנשטיין, ד"ר ב. פערקענפעלד, ד"ר ז. פלענבערג, מ. ראסין און מ. שטראסבערג. מארגען שבת, 4 נאכט, שיחות-חברים חוג א' 5 נאכט, חוג ב' 6 נאכט, חוג ג'.

די לעקציעס פון די העברעאישע אונטער-קורסן, התאחדות גרופען א' ב' אפגאנער און קורס א'. פאר פארשטעלונגען אין דער העברע-אישער שפראך קומען פאר נאכמאל, איינשרייבונגען אין אלע חוגים ווערען נאך אנגענומען.

האספה הכללית השנתית של חברי הסניף, תרבות בלודו.

ביום השבת 30/12 7 נאכט בערב במזעל הראשון 8 בערב במזעל השני חתכים בביה"ס, יבנה צגלינה 41 האספה הכללית השנתית של חברי הסניף, תרבות.

סדר היום של האספה הכללית הוא:
(1) פתיחה, (2) בחירת נשיאות, (3) דין וחשבון הוצע וועדת הבקורת, (4) עבודתנו להבא, (5) וכות והחלטות, (6) בחירת שלטונות הסניף, (7) שונות. האספה תתחיל במזעל השני בדיק מבלי להתחשב עם מספר החברים. חוג, 7021.

קאמיוניקאט פון זש. ס. ק. דער נאכגעטער אויספילונג

זונטאג דעם 31 ח. ה. קומט פאר א' אויס-פילונג א. נ. מיט'ן פאטוויקלונגס-גאנג פון דער שטאט לאדזש, אונטער דער אנהייבונג פון ח. פראג. סט. באראקאוו, זאמאל-פונקט פונקטליך 10 אויבער פריה פארן פארק העלענאוו.

פארשטעלונגען

פרייטאג, דעם 29 ח. ה. 9 אויבער אונטער קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, אויף וואלדשטיין רעד. ווייאוסקי א. ד. ס. פערטעווער, מאסקווע און ווארשע. (ווערען שלום אש'ס טיילנאמען).

איינזאגן פאר מיטגלידער פריי. שבת, דעם 30 ח. ה. 9 אויבער אונטער קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, אויף וואלדשטיין סא 35 א פארשטעלונג פון בעריכטען רעדנער ח. זויבל פון ווארשע א. ד. ס. שילס עליכס און זיין שווער, איינזאגן פאר מיטגלידער און געסט.

סעזן: דיכטער, עפאכע און סביבה. געוויין און געלעכטער, סביבה דער מילכיגער, נחום מצודי און מאטיל פייס דעם חנוס. ליבע מיטגעפיל און האט. כתיאליווקע הינטערזענע. פעסיל אין דער חיון אין עסק. יודישע גליקען. יעוהאנין און די גאלדענע מדינה. דער אלזר און שימלעך סא-ראקער. ווען שלום עליכם לעבט היינט.

חבריישע טייל-אונטער 11. זונטאג, דעם 31 ח. ה. און מאטיל דעם 1 יאנואר 1934 קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, חבירישע טייל-אונטער. איינזאגן פאר מיטגלידער און פארשטעלונגען געסט. אפגאנע 5 א ווינער נאכ-מיטאג.

ביבליאטעק א.נ. ב. באראקאוו, אל. קאשטשוסקי 9. גרויסע הנחות אין שטאטשען טעאטער. די קולטור קאמיטע ביי דער באראקאוו-ביבליאטעק, אל. קאשטשוסקי 9 גיט ארויס ספעציעלע הנחה-בילעטן אין שטאטשען טעאטער צו זייער ביליגע פרייטאג, די הנחה-בילעטן זענען שטענדיג געלטיג.

הנחה-בילעטן אין אלע קינאס, אויף אלע טעג און טעאטער. היינט, פרייטאג, ד. 29 א ספעציעלע הנחה-פארשטעלונג אין שטאטשען טעאטער. בילעטן פון 30 גר. ביז 1.90 צו בעקומען אין דער ביבליאטעק. שבת, דעם 30-טען יאנואר קומען פאר אין

„מארגען ווידער מלחמה“ רעפערעט פון רעד. מארק טורקאו

רעד. מארק טורקאו האט געזאגט א נאנטע רייה מאמענטען, וואס באראקאוו-ווערט די העלט-דיפלאמאטע, וועלכע האט טראץ דעם גרויסען שטום גענוג דער היטלעריע - דאך געשלאסען יד-אחת מיט'ן היטלעריס.

צום סוף האט דער רעדנער בעוויזען מיט פאקטען, אז די העלט וועט דאך נישט אויסווערן א מלחמה - צוויי זאגן ווי די היטלערס און געבעלס וועלען בעהערשען דייטשלאנד אין דאס דייטשע פאלק.

יודיש טעאטראל פילמהארמאניע

נאכשטפילען פון בויציוו וויטלער
היינט פרייטאג און מארגען שבת 9 א ווינער אונטער ווערט געגעבען דער גרויסער טעאטער-שלאגער, באנדיט-דזשענטעלמאן. מארגען שבת 4 א ווינער נאכמיטאג ווערט געשפילט צו ביליגע פרייטאג, יאנקע ציגיינער מיט בן-ציון היטלער אין דער הויפט-ראלע.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	-	-	-	82.25
3 פראצענטונג בודאוואלע	-	-	-	39.50
4 דאלארוואקא	-	-	-	49.65
7 סטאביליזאציע (אמ.)	-	-	-	56.68
8 ווארשאווער פאנד-בריק	-	-	-	51.75
8 לאדזער	-	-	-	47.00
ענגלישער מינט	-	-	-	29.12
דאלאר - אפיצ.	5.74	-	-	5.68
נאך-דאלאר	-	-	-	8.98
נאך-רובל	-	-	-	4.67
דייטשער מארק	-	-	-	2.11

ראדיא-פראגראם

פרייטאג, ד. 29 דעצעמבער 1933

7.00 צייט-מינגאל, 7.05 גימנאסטיק, 7.20 גראמאפאן, ידיעות, 7.40 גראמאפאן, ידיעות, 7.57 ווייטשטאט, 11.40 פרעסע, ידיעות, 11.57 סינגאל, 12.05 קאנצערט, ידיעות, 12.38 מוזיק, 3.25 עקספארט, 3.30 קאמיוניקאט, 3.40 גראמאפאן, 4.10 פארשטעלונג-קאנצערט, 4.40 ביכער-איבערזיכט, 4.55 גראמאפאן, 5.10 קאנצערט, 5.30 רעפערטואר פון די טעאטער, קאמיוניקאטען פון לאדז, 6.00 רעפערטואר, 6.20 קאנצערט פון רומישער מוזיק, 6.50 לאדזער פאסט עקסטרע, 7.10 פארשידענע, 7.25 פאליעטאן, 7.40 ספארט, ידיעות, 8.00 מוזיק, שמועסען, 8.15 סימפ. קאנצערט, רעפערטואר, 10.40 ציגיינער-מוזיק, 11.00 ידיעות, קאמיוניקאטען, 11.05 ציגיינער-מוזיק.

פון אויסלאנד

4.00 ווייט - קאנצערט, 7.05 ריגא-סימפ. קאנצערט, 7.20 בעראמענטער - אפערעטע, 8.00 פארוי - אפערעטע, 8.30 פראג - סימפ. קאנצערט, 8.55 לאנדאן - אפערעטע פון מאנאט, 9.45 פארוי - אפערעטע, סאווויאטא, 10.00 לאנדאן - סימפ. קאנצערט.

שבת דעם 30 - טען דעצעמבער

7.00 צייט - סינגאל, 7.05 גימנאסטיק, 7.20 גראמאפאן, ידיעות, 7.40 גראמאפאן, ידיעות, 7.57 פרעסע, ידיעות, 11.40 פראג - סינגאל, 12.05 גראמאפאן, 12.38 עקספארט, 3.30 קאמיוניקאט, 3.40 גראמאפאן, 4.10 פארשטעלונג-קאנצערט, 4.40 ביכער-איבערזיכט, 4.55 גראמאפאן, 5.10 קאנצערט, 5.30 רעפערטואר פון די טעאטער, קאמיוניקאטען פון לאדז, 6.00 רעפערטואר, 6.20 דע-נישער באר, 7.05 פארשידענע, 7.25 רעפערטואר, 7.40 ספארט, ידיעות, 8.00 מוזיק, 9.00 פאסט עקסטרע, 9.15 פאליעטע מוזיק, 10.00 קאנצערט, 11.00 ידיעות, קאמיוניקאטען, 12.00 קאנצערט.

פון אויסלאנד

9 - דאנענטור-קאנצערט, 9.15 - אמסטער-דאם - קאנצערט, 10 - לאנדאן - קאנצערט פון מאדערנער מוזיק.

DR. MED.
H. Rózaner
הויט, ווענערישע קראנקייטן און מענער-שוועכע
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
עמפאנגט פון 8-10 און פון 5-8 און.

דער בעקאנטער ווארשאווער רעד. מארק טורקאו פון ווארשא האט מיטוואך געהאלטען א רעפערט אין „פילמהארמאניע“ א. ד. ס. מארגען ווידער מלחמה, דער רעפערט האט געווען ווע-גען דער לעצטער טעטיג פון דער פאלקער-ליגע אין שייכות מיט דער היטלערישער דייפלאמא-טישער אקציע אין וועניצוע.

דער רעפערט האט געווען געווען די היינ-טיגע „דייטשע“ דעלעגאטען מיט'ן בערייטעטען יא-עף געבעלס, דעם מחבר פון דער אויסלאנד-סענא-קאן מען נאכמאכען איז פרייטאג-ביורא

פאבאר-רעגיסטער פון 1913

פון 2-טען ביז 15-טען יאנואר ק. י. וועט מען אין לאקאל פון דער מיליטערישער ביורא (סעטריק. 165) קענען פארזוכען דעם פאבאר-רעגיסטער פון יאנואר 1913. די סעטריטירטע האבען רעכט צו מאכען אויסגעטוישען און אנהייבן אויף טעווען.

זונטאג א סילוועסטער - אונטער

למוכת דעם מעדעם-קראמאריס
זונטאג אונטער ארבעט אין אין ווארשאווער זאל פאלעוועק 36 דאס מעדעם - קראמאריס א סילוועסטער-אונטער מיט א ריכען פראגראם. עס טרעטען אויף ארטיסטישע קענסען.

פון די העברעאישע אונטער-קורסען

די אונטער-קורסען ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פאר דער העברעאישער שפראך און לי-טעראטור זענען טעטיג נאכמאל אונטער דער ליי-טונג פון אנהייבונג פערזאנלעך.

יודיש געזעלשאפט

היטלערישע באנדעס פייניגען אייערע פרידער אין דייטשלאנד אייער געוועהר גענען זיי אין באיאמא אויף סחורות פון דייטשלאנד!

פון די פוילישע טעאטערס

אין שטאטשען פוילישען טעאטער ווערט היינט און מארגען אונטער געשפילט „די ווילדע ביהן“.

שבת נאכמיטאג - געלד איז נישט געלעגט. אין „פאפולארי“ טעאטער, אנהייבונג 18. ווערט היינט און מארגען געשפילט די אפערעטע „די שולד פון ליבע“.

קלאנג-קינא-טעאטער
ROXY
20 גראמאפאן-טעאטער
היינט און פאלענדיגע טעג!
גרעסער פונם פון סעזאן
מיטאג אום 8
א הערליכער מוסטער פון א טייל-מייסטער-ווערק, דער גרעסטער טייל אין אימפא-נירענדער בעזעצונג!
12 מעכטיגע טעלעגאטען **12** - אוי 1 פילם -
Jean Harlow, Wallace Berry, Marie Dressler, John Barrymore, Magde Evans, Lionel Barrymore, Karin Morley, Phillips Holmes, Billie Burke, Jean Hersholt, Edmund Love, Lee Trach
די הערליכע פאראדע פון פילם-שטעלן! א טייל, וואס פארזוכט דעם געשטעקט פון די בעסטע טיילען.
אנהייב פון די טעאטער אין די הנחות פון 12 א ווינער נאכט. אין וועכענטען פון 4 נאכט - פון 12 ביז 4 אלע פלעקער ביינע פרייטאג.

די לאנגיעהריגע דרוקעריי אין ליטאגראפיע
גרינבערג
לאדז, חסכאדניא 45
טעל. 131-90.
מיהרט אויס אלע ארט דרוק ארבייט חיי:
גרינבערג, רעכענען, קאנטער, פאסט-קארטען, אדרעס-קארטען, חיי-זיט-קארטען, פאלי-גראפיקען א.א.וו.
צו זעהן ביליגע פרייטאג.
שיינע אויספירונגן, רעפילע בעהערלונגן.

KURSY kroju, szycia i modelowania

Nin. podaje do wiadomości, iż po wystąpieniu z firmy Rozencajg, Zawadzka 26, OTWORZYŁEM WŁASNY
ZAKŁAD FRYZJERSKI, damski i męski
przy ul. PIOTRKOWSKIEJ 3, w podwórzu.
Polecam się łaskawej pamięci Sz. Klienteli.
Z poważaniem
Długoletni Pracownik
f-my Rozencajg
"MAURICY"

Liny Kaufman na Piramowicza 2

Narutowicza 49, tel. 207-23. ZAPISY przyjmuje się codziennie od 10 rano do 7 w. I piętro, róg Cegielnianej.

ויכערע הילה און א רפואה!

אהן אפערעציע, אהן בליט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-
נישטונג פאר רעאקטע איהר ברויכען פאר מענער, פרויען און
קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאט נישט די קראנקהייט, ווייל
דער ווינטער-ברויך ווערט גרויס ווי א
מענשן-קאפ, און עס פאלט אהן אין דעם פיס
און דער קעגנער און א גרויסער סכנה, דורך
פעררירען די קאסעס ווערט ער פארטויט און
שטערבליך. פערשידענע גומענע היל-באטראשען
בערעכענען זיכער דעם שווערסטן ברויך, איהר
פאר הויקערס, לויטונגען, ספעציעלע היל-באטראשען
און אפערעציעס פאר פערקויפטע פיס און פאלס-
פיס, ווי אויך קונסטליכע גומענע פיס.
עספאטונג מעגליך פון 9 פרייז ביז 7 אונזער.

זייט דעם ערשטעם אקטאבער ד. י. ווערען אלע
פראנטע און מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

אינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון דעמבער
Łódź, Wólczńska 10, front, parter.
מיר נאכמען אויך אן ערזענערטע פון דער קעגנער-קאסע.

דאנק און גוט גאט.

וועט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברויך, און קען שוין ברויך-פאלס
אין נישט אימערסט נאכדעם ווי אפגעוואשען און פון צו ליגערען מיין שפערען אין
גין געווען פערזענליכע. היינט א דאנק דעם גרויסען ספעציעליסט דיר. י. ראפא-
פארט אקטאבער און דאך, אונזערע שטעלעס 10, פראנט, פארטער, און מיר דער ברויך
נישט בלויז געווארען אפגעוואשען, נאר אינגענעם אויסקורירט, פאר וועלכעס איך דאך
דערמאנט אויס מין הערצליכסטע דאנק.
(9)
(-) 5. מאלאמאנאוויטש, דאך, ווערענאקא 29.

כירורגישער קאבינעט
Dr. med. M. Eljasberg
80 פיעטריקאווער 80
טעל. 117-87.
נעהמט אן פון 3-5 נאכמיטאג.

LECZNICA OKULISTYCZNA
ZE STAŁEMI ŁÓŻKAMI
Dr. med. **G. KRAUSZA**
Piotrkowska 86, tel. 204-74
godz. prz.: 9.30-7 w.

Dr. med. Z. Datyner
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקע.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 3-2 און פון 8-6 און.

Dr. ŁAGUNOWSKI
Piotrkowska 70 i róg Traugutta
Telefon 181-83.
choroby skórne, weneryczne
i moczopłciowe.
Gabinet Roentgenoleczniczy.
Przyjmuje od 8⁰⁰ do 10¹⁵ - 2⁰⁰, od 6
do 8⁰⁰ w. w. niedzielę i święta od 10-1.
Oddzielna poczekalnia dla pań.

דאס ערשטקאלאסיגע
קינדער און שילדער-גארדעראן
אמעליר
"Dzieckopol"
16A זאוויזדא 16A
מאכט בעקאנט דער ג' קונסטאסט, אז צוליב דויערונג
קריזיס, האבען מיר בעשלאסען צו רעדוצירן די פרייזען
ביז 50%
בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון אייגענע און אן-
פערסנליכע סחורות. פינפט. און רעקלע בעהאנדלונג.

א רומינירער
פוכהאלטער-פילאנטיסט
מיט גרינדליכער קענטניסען פון שטייער-
פראגען, לאגיקהייגער פראקטיק און רע-
פערזענלעך, האט פרייע שטונדען.
EL. M. WARCHWIKIER,
Piotrkowska 59/8
פון 4-8 און פון 10-8 30 אונזער.

ערעפענט געווארען
איה פיעטריקאווער 59
נעו. **"Rogów"**
פון גרעסטן אנשטאט-פאטאגראפיען
מוזעאום
וואס פאצט 6 אפטיילונגען, איבער
1000 עקספאנאטען, זעלענע נאטור-
ערשיינונגען פון דער וועלט ווי צוויי
צוזאמענגעשטעלטע קינדער (Sjami)
א ציקלאם מיט איין אויג, א קינד
מיט 2 פנים א.א.וו.
אפען מעגליך פון 11 פרייז ביז 11 און.
אינפארם נאך 50 גר.

**מאטארען ערעק-
מרישע**
נייט און ענערגיע צו דינירונגעס פרייען
רעפערטאר-ווערשטעלען. איבערזעצונג
פון מאטארען און דינאמא-שטילען, עלעק-
טרישע אינסטאלאציעס פון קראפט, לויט
און ספעציעלע פארשטאנד אויס
Przedsiębiorstwo Inżynieryjno
Elektro-mechaniczne
MAURICY RAK
Zawadzka 12 tel. 214-11 i 243 66

Dr. S. Kantor
ספעציעליסט פאר סיפליס, טריפער
און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג
פון מענער-שוועכע
וואוינע יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעהמט אן פון 2-8 נאכמ. און פון 9-4
און, זונטאג און יום-טוב פון 2-8 נאכמ.

Czytelniku „Najer Folksblat”!

Pozwól mi bezinteresownie okre-
lić Twój charakter, zdolności, prze-
znaczenie i wyszczególnić najważniej-
sze fakty Twojego życia. Określić kim
jesteś, kim być możesz. Poradzić jak
żyć i postępować, by zwycięsko prze-
ciwstawić się losowi. A ponadto wy-
brać na zasadzie astrologii i obliczeń
kabalistycznych szczęśliwy numer
Twojego losu do bieżącej Loterii Pań-
stwowej i wskazać, gdzie takowy można
nabyć. W tym celu proszę natych-
miast napisać własnoręcznie imię,
nazwisko, rok i miesiąc urodzenia.
Nie przesyłaj żadnego wynagrodzenia,
lecz tylko na koszty pocztowe i kan-
celaryjne załącz 1 zł. w znaczkach pocztowych.

Na los Nr. 122627 wybrany przezemnie, padła wygrana
150.000. zł. Na niewielką ilość wybranych przezemnie nu-
merów padło mnóstwo wygranych lecz z braku miejsca po-
daję tylko niektóre: Józef Cabała, Limanowa, Rafinerja
10.000 zł. — E. Zausznicka, Bank Rzemieślników, Włocławek,
3-go Maja 7, 5000 zł. — Frychel Wilhelm, Katowice
Brunów, Wodospady 3, 5000 zł. — Alfons Malach, Budzisz
Dworcowa 115, Zakład Fotograficzny, 2000 zł. — Piotr Sło-
wik, Mościce nad Tarnów, Elektrownia, 5000 zł. — Akściu-
czycówna Helena, poczta Holubice, pow. Dziśnieński, woj.
Wileński, Maj. Alizberg, 5000 zł. — Marjan Łomnicki, Pod-
hajce, 5000 zł. — Stefania Starkowa, Bydgoszcz, Gdańska
41, 2000 zł. — Harosimowicz A., Piotrków Tryb., Narutowi-
cza 18, m. 13, 2000 zł. — Konstanty Migura, ogrodnik, Za-
kład Um. Ch. Lubliniec, 2000 zł. — Stefan Piechota, Kato-
wice, Francuska 47, 2000 zł. — Jan Kühn, Łódź, Młynarska
25, 5000 zł. — Berla Frenel, Warszawa, Trebacka 5,
1000 zł. — Stanisław Krawczyk, Poznań, Wrocławska 20,
1000 zł. — Antoni Parkitny, Mstów k/Częstochowy, Urząd
Gminny Wanceszów 2000 zł. — Poprawski Bolesław, Gr-
dziądz, Lotnicza Szkoła Bombardowania, 2000 zł. Pozatem
kilkę osób, którym w udziale przypadły większe wygrane,
postanowiły zachować incognito, co zobowiązuje nas do nie
ujawnienia nazwisk. Jeżeli ktokolwiek wątpi w autentycz-
ność podanych adresów, może się zwrócić do powyższych
osób, podając swój adres i załączając znaczek pocztowy na
odpowiedź. W naszej kancelarii są do przejrzienia oryginały
zamieszczonych powyżej, listów dziękczynnych. Ogłoszenie
niniejsze załączyc. Warszawa, Redakcja „Swit”, Żółwia 47.
Redaktor Szyller Szkolnik.

konieczne z tym znakiem!
KOWALSKINA
USŁUGA NAJPOPCZYSZAJ
BOLE GŁOWY
FABRYKA CHEM.-FARMACEUTYCZNA
KAPKOWAŁSKA WARSZAWA

Dr. med. Niewiażski
ספעציעליסט פאר סיפליס, טריפער
און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג
פון מענער-שוועכע
אנדזשעניא 5
נעהמט אן פון 11-8 און פון 9-5 און.
וואכע און יום-טוב פון 9-1 פארמיטאג.
בעזונדערע ווערטע-זאל פאר פרויען.

Dr. J. DOBROWOLSKI
choroby skórne i weneryczne
Nawrot 2, tel. 118-04.

פרייז פון אנאנאס
ביז 15 ווערטער
נור 1 זלאטי

Poszukiwana panna do cu-
kierni Wassercyjer, Zawadzka 20
ס'ווערט געזוכט צו קליינען א 10-ער
און 12-ער קעסעל-מאשיין, ווי אויך א
שייד-מאשין צו שטריקע און געסען צו-
שטאנד, ווי צו מעלערען קעמיענגע 14,
צייט טויבע, אין טוינער, פארטער.

פוכהאלטער און רומינירער ציי-
לענטיסט מיט לאגיקהייגער פראקטיק
האט נאך איינציגע פרייע שטונדען. פאר
קונצערקען די ביכער גארנאטיר איך מיט
קליינע, פרייע מעסיגע.
Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

אנערשטקלאסיגע וואוינונג פון 4
צימער און קיך מיט אלע בעקומעליכקיי-
טען פונענטעל 2 צימער און קיך מיט
אלע בעקומעליכקייטען צו פערמיטען.
לימאנאווסקינא 14, ביים ווירט 9769
דיפלאמירטע פיעלענגיקער נעהמט
אן זאטשטיקען, מאסאשען, אויך דיוש-
רייען. טעלעפאן 118-94.

איך געהע רענדער צו מאכען פאר
18 גרעשען א טויז. פילעסער - גאס 2
6974

פאר 10 זל. א חודש לערנען מיר
אויס גרינדליך און שנעל פוכהאלטערע
איינמאכע און דאפעלטע סטענדארטע
קארעספאנדענץ (פוליש דייטש) און מא-
שיין-קלינקענע 50, קווער
פיליצינע 1 שטאק.

לערן דיר פערדיגען 100 זלאטעס
וועכענליך דורך אויסלערנען זיך אין 3
טעג אויסצוארבייטען שטערע זיך.
Piotrkowska 59 m. 28, poprzecz-
na oficyna, 2 piętro.

ס'ווערט געזוכט צו קליינען א פראג-
צוייטער זשעראק-פאלטען, צו ערפא-
רען אין אדם.
6982

צו בעקומען שייטלען מיט פארזיגער
שרינדען ביי מיר ראזענבערג, קאמיענא
2-5 טער הויף, 2-טער שטאק ו. 36.

Zagubiony zosiał kwit kau-
cyjny z Elektrowni Łódzkiej Nr.
88728 na Zł. 15 na imię Sz.
Cheller, z dn. 4/3 1933 przy ul.
Al. Kościuszki 10.
6967

א בעקומען ארט צו שלאפען פאר
א פרייליך אדער פאר א יונגעמאן אויף
פיעטריקאווער 132, ו. 56, פארטער.

פערשידענעס

דאנקענאג. דערמיט דריק איך
אויס מין דאנק דער פרוי קעניגשטיין,
ציגעל-גאס 37, איך בין קרעכט געווען
אויף בלאז-קראנקהייטען און נירען און
ס'האט מיר פיל געלד געקאסט ציי-
דאקטוירים. א דאנק דער פרוי קעניגשטיין
פון איך אין משך פון 5 וואכען געזונד
געווארן. איך וויל איהר גרויס ערפאלג.
פ. קאפלאוויטש, פאלדניאווע 27.

פאר קאמפאזשענטעסער 1 דאכער-
מינע אין גומען צושטאנד צו פערקויפן.
צו ערפארען אין אדמי.
7006

ס'ווערט געזוכט טיכטיגע אנגעזע-
ען צו ארטיקלען פון ערשטען געבוריך.
אנצוקלינגען טעל. 166-82

און אפסטאנד-געלד צוויי וואוינונג-
ען צו 2 צימער מיט קיך, ווענעזייט.
בלאז צו פערמיטען. אלע 1 מאי 91.

א בעקומען ארט צו שלאפען פאר
2 אנשטענדיגע יונגעלייט, צו ערפארען
בושענטיגער 15 ו. 31.
6989

3 סאבריקס-לאקאלען צו פערמיטען
פון זאפארט. צו ערפארען ביי שטער-
שניט אויף באזארג 6.
7023

א צימער מיט א בעזונדערן איי-
גאנג מיט בעקומעליכקייטען איבער-
געבן, פאר א יונג-פארפאלק אדער פאר
2 פרייליכע גלובא 42 ו. 19.
7022

צו פערדיגען א סאבריקס-לאקאל
פיליג דיר-געלד מיט פאטא-איינריי-
טונג. מאכטיגער. פילדסטקענא 59.
7003

זאפארט אפזעגעבן 1 גרויסער
פארציימער אלס סובלאקאטאר ערקין
דינגען פיליג דיר-געלד.
Piotrkowska 50.
6976

דאהאלען

צו פערמיטען א וואוינונג פאר ציי-
עלסערן חפר אדער פרוי. צו ערפארען
ביי בירנאם. 6-טער ערפארען 32.
704

איבערגעגעבן א געוועזענע אויף נא-
וואיטקע 21 אין הויף. צו ערפארען
ביי קוואטער, נאוואמיעקא 30.
7012

איבערגעגעבן אן איינזעמלעכערע
מלעטשטיקע מיט א שטוב פון זאפארט
אין בעסטען צושטאנד, טויט רעמאנטירט.
צו ערפארען לוסאמירקא 8.

איבערגעגעבן א טעבליט צימער
מיט א בעזונדערן אייגנאנג און מיט אלע
בעקומעליכקייטען און צענטראל-בעהיי-
צונג פאר 2 ערן אדער פרייליכע. צו
ערפארען פאלדניאווע 9, רעכטע אפי-
ציע, פארטער, וואה. 13.
6971

א סאבריקס-לאקאל, פארטער מיט
קראפט באל אפזעגעבן פאלדניאווע 84
ביי גרינפעק.
6988

רעוועלאציאנע-ביליגער חודש! **אמען=און הערען=שיד** **פון די נייעסטע עלעגאנטסטע**
און פרייע פון דאמען-שיד **פון 12 און 17 און**
הערען-שיד **פון 15 און 20 און**
סאלידע בעדינגונג! **סאלידע בעדינגונג!**

I. BOMBEL פון **קירזשנער-נטעליך** ערשטקלא-
סיגער

פערלזן בעשטע קונגען און ריכטיג פארמאגן וויילסטע מערסטען
היינטיקע און ריכטיגע אינסידערס, קומענינגע פרייען.

זאראדזקה 6, טעל. 118-62

METRO

2 מושי אזור 2

היינע צום לעצמען מאל! גרויסער יום-טוב-פראגראם! היינט צום לעצמען מאל!
צום עושמען מאל אין לאנד, דער בעסטער קאמיקער פון דער אימפערע צייט

אלם פראפעסאר
איז קאבארעט

Buster Keaton

פאסטאטום און הנחה-בילדעמען א הויז עממליכע אנגענומען, דער זעל אין יום בעהמאס.
אנאנס: נאכטער פראגראם:

12 בענקלעך

ADRIA

1 גלייבנא 1

היינט איז פאלגענדע טעג **URWIS Z HISZPANJI** היינט איז פאלגענדע טעג **CAPITOL**
 אײסערן פראגראם: א סלאנג-זונאפע. מיט **EDDIE CANTor** אין דער הויפטראלע. דער זאל איז גוט בעהייצט.
 דער זאל איז גוט בעהייצט. 4 זיגער נאכט, שבת, זונטאג און יום-טוב 12 זיגער בייטאג. 16 זיגער נאכט

קורסו "CORSO" **זשערמא 2-4** **אנהייב אין געו. מעג 4 נאכט, שבת**
אנאכט פון ריב ע" (Dick Turpin) **אנאכט פון געלעכטער** **LAUREL & HARDY**
 דער שטענדיגער יום טוב-שלאגער פון סעזאן **אין דער הויפט-שולע דער געניאלער זינגער פון**
זילבערנעם עקראן Jose Mojica **די שטונט מווארס Mona Maris**
שטורם איבער זאקאמאנעו **געלעכטער-הומאר-טריהרעו**
 גרויסער פילם אין נאטור-פארשטעל. **נעכטער פראגראם: געהיימינישפולער אינוועל.**

CLARKE GABLE

Carola Lombard

היינט איז פאלגענדע טעג!

דער קעניג פון די אמאנטען

ווי אויך די רייזענדע

דאמא-דינא

דאמא-דינא

היינט איז פאלגענדע טעג!

דער קעניג פון די אמאנטען

ווי אויך די רייזענדע

דאמא-דינא

CLARKE GABLE

Carola Lombard

היינט איז פאלגענדע טעג!

דער קעניג פון די אמאנטען

ווי אויך די רייזענדע

דאמא-דינא

דאמא-דינא

היינט איז פאלגענדע טעג!

דער קעניג פון די אמאנטען

ווי אויך די רייזענדע

דאמא-דינא

היינט און פאלגענדע מענ: **שטייבעל פון גליק** **SZTUKA** מאפערייט 16
 גרויס מיטערוועק, וואס איז בעשאנקן געווארן דורכ'ן אינטערנאציאנאלן קאנקורס-בערייכט מיט א גרויסן גאלדענעם מעדאל, אלס גרעסטער מילם פון איצטיגן סעזאן
 אין די הייטער אלען: **Norma Shearer, Fred March** נעכסטער פראגראם: **אפפאל פון דער נאס** מיט
Sylvia Sidney — דער זאל איז נאך בעהייזט. אנהויב 4 נאכט, שבת און זונטאג 12 א זיגער בייטאג

(ARIZONA פון געשעפטס)
מערסטאד! לעבען! אין די הויפט-דראָגן:
GEORGE O'BRIEN, C. PARKIER

POSTRACH ARIZONA

אין די הויפט-דראָגן: **MIRSKA, ROGULSKI**
FIJEWSKI, KOBUSZ

היינט אין פאלג. טעג!
דאפעלטער שלאנער
פראגראם:

שבת און זונטאג-12 פליסען.
אָנזונד 4.30 און זונטאג 4.30
דער זאל אין ניוט בעהיימ.

"לעגיאז פון דער גאס"

פליסען 50 די פלעצער שבת און זונטאג: אויפן ערשטען טעגס 54 גר. פאר קינדער - 25 גר.

89 פאמארסקא 89
"AMOR"
טעל. 248-05

אויגען - קליניק
מיט שמענדיגע בעמען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שמענדיגע אויגען קרענק
(צוועק אפעראציע א.ו.וו.), ווי אויך
אמבליאפאסטיס פון 9 ביז 1 יאר און 4
ביז 7.30 אונטער.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שמענדיגע בעמען
עס ארדיינען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

כירורגישער לאפינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געווארען איבערגעמראנעט
אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1-3 און פון 6-8 און
רעפערענצ-פרייזען.

אמביליגסמען און רעיעלסמען
עטאל - בעמען, מאטראצען אלער ארט
הינדער-וועגעלעד
און גרויסען אויסוואהל וויסמאטשקעס, איין-
סעטעס, 55-75 בעמען געמענט "Perfect" א.ד.ג.
ביי דער עלטסטער מירמע
J. B. WOŁKOWYSKI
פאבריק-לאגער:
Łódź, Narutowicza II, tel. 137-70
צו בעדייטענד פיליגע פרייזען.

מפילדיגסמען און רעיעלסמען
עטאל - בעמען, מאטראצען אלער ארט
הינדער-וועגעלעד
און גרויסען אויסוואהל וויסמאטשקעס, איין-
סעטעס, 55-75 בעמען געמענט "Perfect" א.ד.ג.
ביי דער עלטסטער מירמע
J. B. WOŁKOWYSKI
פאבריק-לאגער:
Łódź, Narutowicza II, tel. 137-70
צו בעדייטענד פיליגע פרייזען.

[illegible]